

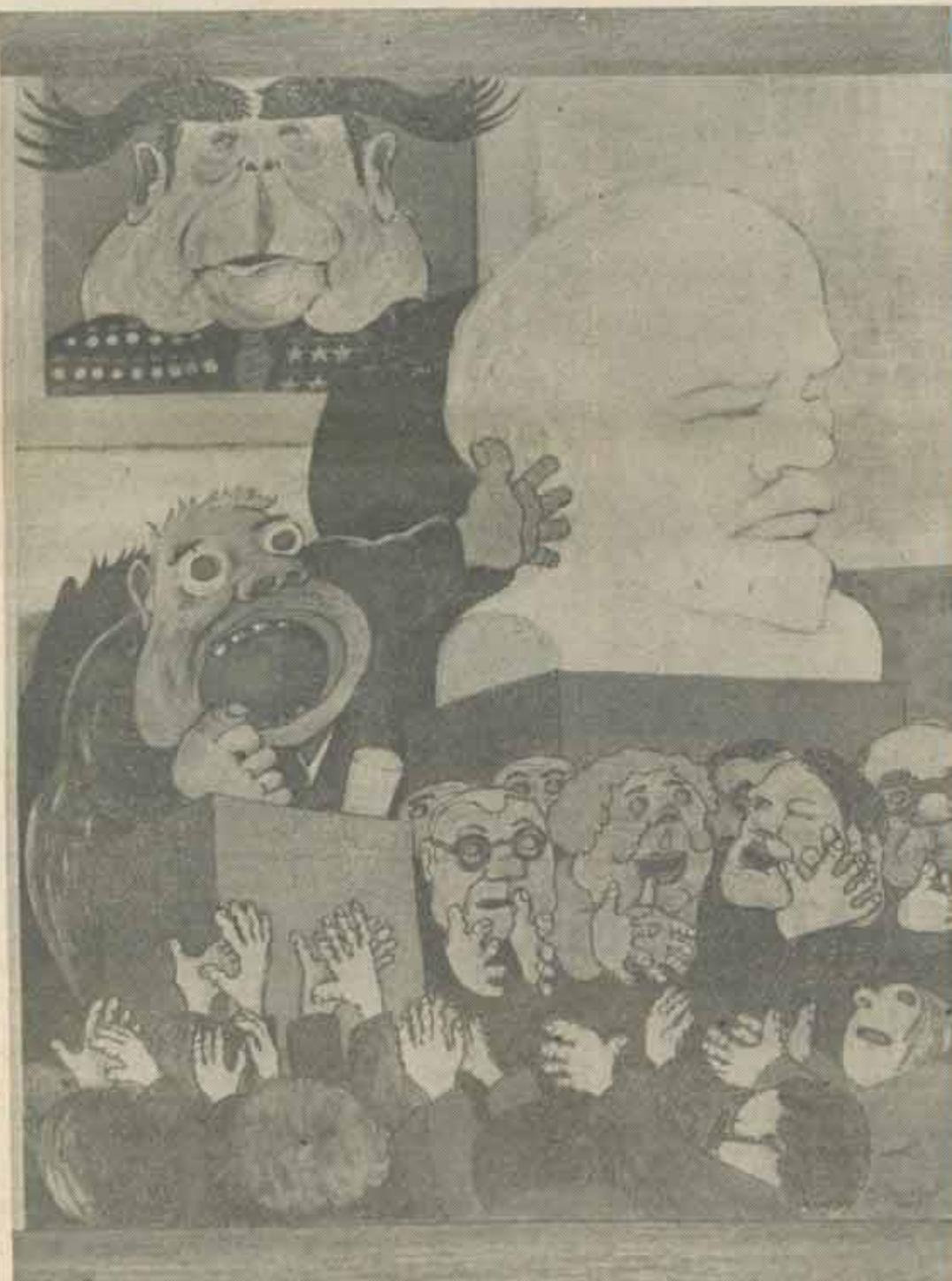
PUBLICAȚIE SĂPTĂMINALĂ EDITATĂ DE

APARE TEMPORAR ÎN 16 PAGINI

ANUL I * NR. 19 * 25 MAI 1990

G R U P U L
P E N T R U
S O C I A L
G O L V I D

Miting (1979). Tablou de ALEXANDR ZINOVIEV

Intr-unul din primele noastre numere am publicat un incitant eseu semnat de redactorul politolog antitotalitarist Al. Zinoviev, destinat în exclusivitate revistei 22. În ediție de lăță, inserăm o parte a interviului acordat de Al. Zinoviev, la München, lui Sorin Antohi (pag. 16). Vom reveni.

Din sumar:

■ 20 MAI. Tristețea lucidității. Semnează Gabriela Adamescu, Liviu Ciocârlie și-a. ■ Pro memoria. Ce este G.D.S.? Semnează Gabriel Liiceanu ■ ZONA ZERO. Semnează: Rodica Palade ■ Literatura română și străinătatea ■ Excurs cu participarea lui Monica Lovinescu, Virgil Ierunca, Petre Cărdă și-a. ■ Accente ■ Periscop ■ Alternativa Oranj – un happening antitotalitar în Polonia ■

DUPĂ CADERE

F.S.N. a cîștigat alegerile din ziua de 20 mai cu mult mai dovreme: la 24 ianuarie, cînd a decis să părăsească poziția unui arbitru puternic, stăpîn pe întreg aparatul de stat, și să intre în competiție tot ca stăpîn al aparatului de stat. Decalajul între acest partid și celelalte forțe politice o rămas același și s-a dovedit irecupерabil. Singura miză, deci, a acestui scrutin a fost trimiterea în Parlament a unei opozitii puternice. Toată lumea avea nevoie de acest lucru; societatea civilă pentru a-și putea accelera evoluția și pentru a limita puterea centrală, dar și F.S.N.-ul, pentru a limita tendințele autoritare ale propriului său oparat, pentru a avea credibilitate în străinătate, pentru a împărtășii răspunderile într-o situație economică dezastroasă. Țările civilizate practice – din prevedere – un drept al minorității, al opoziției tocmai pentru a avea un mecanism sănătos al puterii. Existența unei alternative reale, a unei rezerve de guvernare – este un factor hotăritor în stabilitatea unei democrații. Fără o opoziție bine articulată, F.S.N. va fi săptă să facă față unor tensiuni din cele mai acute, și nu va fi nimenei în jur, nimenei într-o coaliție cu care să-mărturiască răspunderea execu-lui. Deoarece un vot, chiar atât de masiv exprimat pentru, nu-i dă și ponderea necesară pentru a da un răspuns eficient gravelor întrebări cu care ne înfruntăm. Și același electorat atât de decis în a acorda mandatul F.S.N.-ului, în fața unui eşec îl va părăsi, de nu cumva va ieși în stradă să-și arate nemulțumirea... Nevoia unei opozitii puternice și lipsa ei în perioada care s-a scurs și care urmează – o resimțim și va avea consecințe nefaste, în sensul că oamenă democratice în România cu cîțiva ani.

Eșecul opoziției nu se datorează numai manevrei de la sfîrșitul lui ianuarie ci și propriei sale neputințe de a se unifica. Fărîmîtarea în zeci de partide, lipsa de concertare a acțiunilor este în contrast cu ce se întimplă în celelalte țări din estul Europei. Acolo opoziția s-a prezentat unită în alegeri și a invins pe totă linia. Partidele comuniste au obținut procentaje derizorii, cum la noi a obținut... opoziția la 20 mai.

Dacă în celelalte țări din estul Europei transformarea partidelor comuniste a eșuat, la noi acest camuflaj a reușit perfect. Bîzuindu-se pe explozia revoluționară din decembrie, F.S.N. a reușit să se prezinte pe sine ca o nouă forță politică, democratică. Presupunind că ideologia sa nu este una de tip comunist (?), aparatul cu care F.S.N.-ul va exercita puterea, și a făcut-o în aceste luni, este cel de dinainte de revoluție.

Cert este că această infotisare schimbătură a provocat confuzie, identificarea forțelor politice s-a făcut cu greu și cu o mare pierdere de timp; acest timp scurs a fost fatal pentru opoziție. Opoziția a pierdut la 20 mai și din cauze mai simple, nepolitice. Oamenii au votat pentru continuitate. Trecutul trăiește puternic în fiecare. Nu suntem pregătiți pentru schimbare, ne temem de ea. Reformele sunt inevitabile, așa că s-a obținut o ominare. Majoritatea absolută obținută de F.S.N. indică nu numai priza acestei grupări la oameni, nu numai handicapul la care și-a obligat adversarii încă din ianuarie, indică și o mentalitate colectivă – nedetașată de acel NU spus răspicat lui Ceaușescu. Dar indică mai multă neputință de a contura o viziune clară, concretă, a unui viitor, diferit de ceea ce-om trăit în ultimele decenii. Imaginea socială s-a dovedit mai slabă decât frica de necunoscut și rigorile unei democrații. Cred că am subțipat cu totii vigoarea acestui conservatorism.

STELIAN TANASE

PRO MEMORIA

DECLARAȚIA DE CONSTITUIRE A

GRUPULUI PENTRU DIALOG SOCIAL

Grupul pentru Dialog Social se constituie ca un grup de sine stătător, care acționează legal, începând de astăzi 31 decembrie 1989. El aspiră să reprezinte conștiința lucidă a acestei societăți care a fost umilită și distrusă. Vrem să contribuim la leșirea din dezastru și la regenerare.

Grupul pentru Dialog Social este un grup independent, strict informal, care nu se subordonează nici unei grupări politice și care refuză orice colaborare cu ei care ar susține vechiul regim. Pe cont propriu fiecare membru al Grupului are dreptul la propria sa opiniu și orientare politică, care nu afectează însă în nici un fel statutul și orientarea Grupului.

Grupul pentru Dialog Social este o instanță de reflexie critică asupra problemelor fundamentale care frântă societatea civilă română, asupra inserării ei în contextul european: civilizație — cultură — politică — societate civilă — ecologie. El este un club de dezbatere între intelectuali de diferite profesii, care își propune să prospere căile de evoluție și organizare ale acestei societăți, o evoluție bazată pe valorile umane și pe drepturile omului. Grupul pentru Dialog Social își propune să fie

un laborator în care economisti, sociologi, politologi, istorici, filosofi, urbanisti, scriitori, teologi etc. să găsească (să caute) împreună strategiile și soluțiile de care societatea română va avea nevoie în viitorul imediat.

Grupul pentru Dialog Social va organiza dezbateri deschise în rindul diferitelor categorii sociale: studenți, muncitori, militari, intelectuali asupra cărora vechiul regim a lăsat să cadă cortina ideologică. Temele de dezbatere: pluralism, sindicate libere, parlament, partide politice, libertăți civile, drepturile omului, separarea puterilor în stat, cultura și valorile ei, ecologie, urbanism etc. Aceste întâlniri vor fi organizate începând cu 15 ianuarie 1990.

Grupul pentru Dialog Social strunge mărturii asupra revoluției din decembrie și a momentelor care au precedat-o (fotografii, depozită, benzi video etc.).

Grupul pentru Dialog Social își propune pentru început editarea unei publicații săptămânale care să fie oglinda noii societăți civile românești în toate articulațiile ei.

31 decembrie 1989, București

PRO MEMORIA

Ce este Grupul pentru Dialog Social

MEMENTO: O societate care nu garantează existența forței opoziționale este o societate care, inevitabil, evoluează către dictatură.

Grupul pentru Dialog Social este o instanță critică și de opoziție care se exercită împotriva oricărui formă de abuz și de derapare a puterii de la valoarea democrației de tip clasic-european. Grupul nu este împotriva nici unui partid și nu este pentru nici un partid. El este doar o instanță care veghează asupra felului în care se manifestă puterea, indiferent de partid sau mișcarea care intrupează această putere.

Grupul pentru Dialog Social cere din partea puterii nu vorbe frumoase, ci garantii pentru vorbele frumoase. Altintinderi, vorbele frumoase riscă să devină un paravan pentru totalitarismul viitor și să rămână sim-

GABRIEL LIICEANU

ple vorbe goale. Grupul pentru Dialog Social cere ca atunci când se spune „televiziune liberă” să existe probe că televiziunea este liberă; cind se spune „sindicale libere” să existe dovada că sindicalele sunt libere. Grupul pentru Dialog Social cere, pe numire întregul popor, certitudini în privința exercitării democrației și a imposibilității pierderii ei.

Grupul pentru Dialog Social nu crede decât în democrație care garantează în mod infalibil drepturile individului în fața statului și existența mijloacelor de prevenire a posibilelor abuzuri din partea puterii. Democrația nu poate avea culori diferențiate și nu poate fi promovată cu jumătăți de măsură. Democrația este unică și, de aceea, nu poate fi „originală”. Iar „democrația socialistă” este o contradicție în termeni, o fantasmă în numele căreia au fost omorâți în acest secol zeci de milioane de oameni.

Orice tip de comunism, indiferent de față să și indiferent de calea pe care ar propune-o, este privit de Grupul pentru Dialog Social ca un nou experiment făcut pe trupul unui popor, ca propunere politică ireponsabilă și ca perspectivă a unui nou masacră. Comunismul nu a adus în acest secol, pe nici un metru de pămînt al planetei, altceva decât minciuna, teroarea, moartea, mutilarea spiritului și tristețea infinită.

In România se dă acum o luptă între aspirația către democrația totală și democrația ipocrită sau a jumătății de măsură.

9 februarie 1990

Fotografie de EMANUEL TANJALA

„Spiritul uman nu înseamnă doar intelectul singur. El înseamnă în același timp deliberare și prevedere, conștiință și decență, gust și dragoste față de aproapele noștri, curaj și aptitudinea de a face bine” (VACLAV HAVEL, Praga, 25.02.1990).

UNIVERSITATEA LIBERĂ BUCHUREȘTI

Tinând seama că în țara noastră numărul de studenți la 1.000 de locuitori este foarte mic, printre cele mai reduse din lume, și pentru a da posibilitatea unui număr mai mare de absolvenți de licență să urmărească cursurile învățământului superior, un colectiv de oameni de știință, bine cunoscuți în țară și pe plan internațional, au luat hotărîrea înființării Universității Libere București. În cadrul acestei universități private vor fi abordate probleme de viață ale științei contemporane, corespondător dezvoltării sale pe plan mondial, probleme care nu pot fi studiate decât interdisciplinar.

Universitatea Libera București este o instituție fără caracter politic, de tipul „Non-Profit Organization”, care va fi creată în scopul dezvoltării învățământului universitar și cercetării științifice în România. Pregătirea studenților se va realiza pe baza unor planuri de învățământ moderne, astfel ca absolvenții ale căror diplome vor fi recunoscute de Ministerul Învățământului Public, să poată fi competitive în ce privește pregătirea profesională.

Dintre membrii fondatori ai acestei universități pot fi citați, fără a epuiza lista, personalități de prestigiu ale vieții științifice de la noi din țară cum sunt: acad. V. Sahlini, acad. Caius Iacob, acad.

A. Balaban, prof. dr. docent Tudor Popescu, prof. dr. doc. Edmond Nicolau, prof. dr. doc. Petru Răduț, prof. dr. I.M. Popescu, prof. dr. M. Petrescu, prof. dr. L. Spinulescu, prof. dr. doc. Paul Popescu Nevezanu, conf. dr. doc. Eugenia Eliade, prof. dr. A. Petrescu, cercetaș principal dr. C. Maximilian etc.

Universitatea Libera București va avea pentru început următoarele facultăți: Facultatea de Matematică-Fizică, Facultatea de Fizică Tehnică, Facultatea de Chimiă-Biologie, Facultatea de Drept, Facultatea de Psihologie-Sociologie. Ulterior se speră, pe măsura dezvoltării bazelor materiale și a recrutării unor cadre didactice valoroase, crearea unor alte facultăți.

Înființarea acestor universități este realizată conform tendințelor pe plan mondial, în special în țările dezvoltate, în care învățământul particular are o pondere considerabilă și un prestigiu bine cunoscut. Sustinerea materială a procesului de învățământ se va realiza prin taxele plătite de studenți, precum și prin sprijinul acordat de instituții și organizații guvernamentale și non-guvernamentale, partide politice indiferent de orientarea lor, asociații și organizații obiectiv, întreprinderi și instituții, precum și prin

donații individuale. Pentru dotarea laboratoarelor și colaborarea cu oamenii de știință de peste hotare, se va apela și la organizații internaționale cum sunt UNESCO, FAO, PNUD, inclusiv la universități din alte țări cu care cadrele didactice din această universitate au relații științifice.

Admiterea în universitate se va face în mod liber, fără examen de admitere, iar în cazul unui număr prea mare de candidați se va organiza o discuție a candidaților cu senatul universității respective sau o testare a capacitatilor lor intelectuale.

Membrii fondatori ai acestei universități intenționează să atragă cadre didactice valoroase, exclusiv pe baza competențelor profesionale și calităților morale, iar salarizarea se va realiza pe cele mai diverse căi: plată cu ora, norme didactice totale sau parțiale etc. În acest fel specialiștii ce vor predă în această universitate nu sunt obligați să-și părăsească locurile de activitate actuală.

Din discuția avută cu domnul ministru prof. dr. Paul Cornea, care se ocupă de învățământul superior în cadrul Ministerului Învățământul Public, a reieșit că ministerul susține ideea înființării acestei universități, precum și a altor unități de învățământ particulare de diverse grade (școli generale, licee, universități etc.), însă din punct de vedere legătură cu învățământul căreia prevăză că învățământul este exclusiv de stat nu a fost încă modificat. Se speră că această modificare să se realizeze într-un viitor apropiat, astfel ca Universitatea Libera București să-și poată începe activitatea încă din toamna acestui an.

DESPRE VIOLENȚĂ

ARTHUR KOESTLER

S-a protestat de-acum împotriva modului simplist de a considera agresivitatea ca fiind, în toate formele ei, condamnabilă și dăunătore, și s-a arătat că, fără o cantitate moderată de impulsuri agresive, n-ar exista progres social sau cultural. Ceea ce John Donne numea „fintă nemulțumire” este într-adevăr un motiv esențial al reformatorului, artiștului și gânditorului. Originalitatea creației a avut întotdeauna un aspect constructiv și unul distructiv; distructiv, adică împotriva convențiilor stabilite ale artelor frumoase, stilului, dogmei sau prejudecății. Astfel, agresiunea se asemănă cu arsenicul: în doze mici, un stimulent, în doze mari, otrăvă. Din acest punct de vedere, cele mai sinistre manifestări ale violenței și crizumii ar putea fi descrise ca extreame patologice ale impulsurilor sănătoase care, dintr-o pricina sau alta, au refuzat calea de eliberare normală. Înțețările societății cu canale de eliberare inofensive și agresivități, ni se sunte, și totul va fi bine.

Dar, din nefericire, aceasta este doar o fază a lucrurilor. Pentru a slunge la fata coaliției trebuie să amintesc o teorie a emoțiilor intrucâtă neortodoxă, pe care am descris-o pe lângă altuia. Să admitem, de dragul argumentului, în locul dualității freudiene a Erosului și Thanatosului, și libidoului împotriva instinctului mortii, o mai generală polaritate a celor două tendințe motivationale opuse. Pe primele, care cuprind agresiunea și frica, competitivitatea, ambicia, dominiașia etc., le voi numi tendințe autoaffirmative. La capitolul opus al spectrului emotional veți avea o mare varietate de tendințe catartice — cele mai multe ignorate de

psihologia academică — cum ar fi ultarea de sine în timpul contemplației estetice sau religioase, sau reacțiile produse de ascultarea lui Mozart, de privirea unui peisaj maiestuos, îndragostirea sau sătirea de grăzie. Pe acestea le numesc tipul autotranscendent de emoții, deoarece ele sunt bazate pe procesele de empatie, proiecție, participare și identificare, care fac o persoană să se simtă pe sine ca parte a unei entități mai mari, ce depășește granitele eului său. Această entitate mai înaltă poate fi reală sau imaginată; poate fi Natura, Dumnezeu sau anima mundi; poate fi o idee abstractă sau un corp social; tribul, națiunea sau biserică. Tendințele autoaffirmative susțină emoții în care sinele e trăit ca o unitate autonomă și o valoare ultimă. În vremea tendințele autotranscendente îl fac să se simtă cuprins într-o unitate mai înaltă, de o natură supra-personală, la care participă, căreia îl apartine. Cele mai multe din emoțiile noastre consistă din sentimente amestecate, în care își au locuții amindoaie tendințe.

Acel cociel de emoții pe care îl numim îndeobște dragoște conține încrengătirea positive sau agresive, autoaffirmative, și atele de felul celor autotranscendente. La artist, ambicia autoaffirmativă pe de o parte și devotia sa fătă de sarcina lui pe de coaliție săcăstiește un analizam benefic, ori împotriva. În societatea ideală, bineînteleas, amindoaia tendințele ar fi echilibrate armonios; cetețenii ei ar fi și sănii și revoluționari, yoghini și comisari în același timp.

Cu toate asta din nefericire, datorita vreunui joc cu natura umane sau sistemului nostru nervos, în loc de a se cumpăra

unele pe celelalte, inclinațiile amintite se combină adesea într-un chio dezastroz. Priviți o reprezentare cu Othello; vă uități preoccupările egoiste și vă identificați cu eroul, ceea ce înseamnă un act cathartic, autotranscendent — și, drept rezultat, vări să-i rugămuri de lago. Astfel, există situații în care impulsurile autotranscendente slujesc drept catalizatori pentru cele opuse lor și declanșează tendințe distructive care în mod normal sunt reținute. Spectatorii de film mexican ar dori să împună realitatea pe tăcăușul de pe ecran. În *O mie nouă suie optzei și patru*, romanul lui Orwell, există sedințe de ură organizată, în care sunt folosite filme cinematografice pentru a impinge audiența spre starea de istorie colectivă. Spectatorii din toate aceste cazuri fac experiență unor emoții substituite, de un fel absolut neeoști. El încearcă să crească înălțăriile, ale căror manifestări sunt cu atât mai sălbătice cu cât sunt considerate a fi neeoști, autotranscendente. Înțit pot fi permise cu constilația curată. Pentru a deveni o adevărată fiară, omul are nevoie de o cunoaștere perfectă.

Ceea ce vreau să precizez este că boala coaliției istoriei neamului omenește se datorează doar într-o măsură foarte mică impulsurilor autoaffirmative, de violentă veritabilă; într-o măsură incomparabil mai mare, ele sunt jertfe aduse zeilor, naționalismului și vitorului fericit al omenirii. Crimele lui Caligula cobosară până la insuflarea în comparație cu orănașul săvârșit de Torquemada. Ereticii sunt arsi spre proprietatea lor bine; sunt purtate răzbăile religioase pentru a decide cine este ce punct din semanică: eurăurile comuniste sunt, potrivit inteligenței dată cuvintului „epurare”, operații de higienă menite să pregătească omenirea pentru binecuvântarea soției lipsite de clase; iar camerele de gazare lucrat pentru o versiune diferită a epocii de sur pe pămînt. Eichmann, cum a precizat Hannah Arendt, nu a fost un monstru, ci un biocrat și, după toate ceea ce stiu, un bătrân care să-si simtă bolnav trubeste în sinură ocazie cind a astăză la acțiunea gazului Zircon. Fărădeosele violențe comise din motive personale apar, din punct de vedere istoric, lipsite

de însemnatate pe lingă cele săvârșite ad majorēm gloriam dei. Fără a mai socoti devotiaautosacrificatoare pentru un steng, un conducător, o ideologie sau un crez. Să nu uităm că întotdeauna oamenii au fost gata nu doar să ucidă, ci tot astfel și să moară pentru cauze bune, sau absolut nesocotite. Să astfel, ne-*cuzul cu homo sapiens* nu este că el se infâșează ca o creațură agresivă, ci că se vădăste o flină înclinată spre iluziune; și că facultatea sa de autotranscindere este în mod egal răspunzătoare pentru transformarea sa într-un mistic sau într-un uciugă, dar mai probabil într-un uciugă.

„Cei mai rău dintre nebuni este un sfint înnebunit”, cum a spus un papă. Acest diagnostic se aplică la toate perioadele importante ale istoriei, de la epoca totalitarismului înapoi pînă la blindul sălbătic, greșit interpretat astfel de români. Antropologii au acordat mult prea putină atenție colorului și aproape ușor manifestări ale inșinuirii iluzionale a psihicului uman, și aici mă refer la instituția sacrificiului de oameni, la uciderea rituală de copii, ficioare, regi și eroi, oenii și imblini și a lui Iisus în ziel. Manifestarea amintită poate fi restituită chiar din zorii civilizației, din India vîrstă în Mexic; poate fi regăsită în acel capitol de la începutul cărții *Facerea* în care Abraham se pregătește să-l iațe gîul său din dragnete pentru Iehova. Dezaprecim idea de a tăia gîul cuiva din motive personale, și asta e frumos; problema se înfășură însă astfel: de ce înclinăm să apreciem gestul nebunesc al lui Abraham? Cu alte cuvinte cred că antropologii trebuie să dea o atenție serioasă posibilității ca o trăsătură paranoică să fie constitutivă sistemului nervos omenește; evoluția a făcut multe asemenea greseli. A predica împotriva religiei principale de violentă nu va ajuta prea mult; înainte de a oferi remedii, este necesar ca știința omului să întreprindă o mai realistă caracterizare a genului uman.

Traducere de
HORIA STOICANU

CAMPANIA ÎN SCRIS

Pildătoare pentru psihologile care se manifestă în viața publică este războiera, fie și în grabă, a preselor de partid. Felul în care au intelese aceste cotidiene și săptămânile modul să se manifeste în cadrul campaniei electorale reprezintă un indicator fidel al sensibilităților, temerilor, deprinderilor în ce privește practica democratică, a libertății scrișului. Prosa de partid — atât a F.S.N.-ului, cît și a partidelor istorice — nu a trecut cu bine acest examen. Este surprinzător să constată că polemicile s-au rezumat la acuzat la persoană, defâlmatarea adversarului, dezvaluiri de tip sensationalist, menite — tote acestea — să demonizeze pe cei cu opinii diferite, să-l arate într-o lumină nedemnă. Asta îmi aduce amintire de vechi proceșe totalitare, în care adversarii politici ai lui Stalin, de pildă, erau scoși din Joe noii atât pentru ideile și activitățile lor politice, ci într-înțeles, murdarită, transformăți în infractori de drept comun, criminali, banditi etc. Să Ceaușescu a practicat metoda cu succes. Cei care se manifestau într-un fel sau altul împotriva politicii oficiale erau supuși unei campanii de defâlmatare sau li se încenzau procese de drept comun. Putinătatea mijloacelor și grada de a terifi reputații sunt evidente. Dacă răs-

foierii aceste zile de partid aflate în campania electorală, nu vei afișa în paginile lor care sunt ideile părții adverse, ideile par un monopol al propriului tabere. Poți cîti pe kilometri de hîrtie relativă despre trecutul singurilor, comunității lui Iliescu, Brucan, Chițac, Magureanu, Roman (înălți) etc. În cele ale F.S.N.-ului, vei afișa lucruri la fel de picante despre Cîmpeanu, Coposu, Ratiu, Paler, Băcanu etc.* Nici subsemnatul n-a scăpat. Cineva ar trebui să publice o antologie a acestor articole, în care calomnia este principalul instrument al luptei de idei.

Mal este un aspect: în ciuda atitudinilor, au lipsit cu desăvîrșire polemicele de idei. Ar fi fost atâtă cheltuială care meritau din partea ziaristilor de partid, și organelor lor de presă, atenție. Ideile, strategile, soluțiile propuse nu au făcut obiectul nici unei dezbatări serioase. Spațiu tipografic, atât de putin totuș, a fost umplut la repezicii cu toții ce puteau contribui la înălțarea rivalilor politici într-o lumină negativă; fapt care a contribuit multă la deteriorarea climatului social, la crearea acestor imagini de „derizorii”, „vulgaritate”, pe care î-l-a avut campania electorală.

Întrebarea noastră este dacă lucrurile să ar fi putut petrece altfel? Po-

temica este o formă de dialog, iar dialogul — urban, folosindu-se de argumente — trebuie să înceapă deîndată între toate grupurile sociale. Presa ar trebui să dea primul exemplu de civilitate, să fie o școală în care argumentele părților să poată fi comparate fără dificultate. Un editor cu spirit critic nu poate săparea peste noapte. Indiferent de poziția de partid, cred că ziaristul trebuie să aibă mai prea sus deosebit. „²²” propune tuturor cotidianelor, săptămânalelor, tuturor ziaristilor, să participe la o dezbatere publică, privitoare la rolul și locul presei în România după revoluție. Nimeni nu este exclus de la această dezbatere. Vom găzdui toate opinii care aduc un plus de claritate și argumente, indiferent dacă sintem sau nu de acord cu aceste opinii. Această dezbatere este menită să pună în evidență aspectele specifice presei și să sensibilizeze membrii nouului parlament în vederea elaborării unei legi a presei democratice și responsabile. Să nu uităm că, astăzi există un drept de liberă exprimare a ziaristului, există și un drept al cititorului de a fi informat corect.

STELIAN TANASE

* Vreau să răspund aici cîtorva neadăvăruri scrise despre mine în ziarele „Azi” și „Dimineata”. 1) Nu am fost directorul nici unei case de cultură. 2) Nu sunt nepotul vreunui prim-secretar. 3) Nu am organizat spectacole pro-Ceaușescu. Am organizat spectacole de jazz și rock cu interpreți români și străini. Ambele genuri erau cu totul marginalizate de Ceaușescu. După un astfel de spectacol, cu formația „Iris”, am fost concediat. 4) Nu am făcut parte din nomenclatură. Salarial maxim pe care l-am cîștagit în luna decembrie 1989 a fost de 2.200 lei, după 12 ani vecchine și cu studii superioare. 5) Tatăl meu a fost activist U.T.M., P.C.R. și de consiliu popular. În 1972 a demisionat din funcția de vicepreședinte al consiliului popular județean Iași. În 1990, în luna martie, a ieșit la pensie ca economist într-o întreprindere bucureșteană. În 1962, părții mele au divorțat, eu trăind în casă mamă mea, modestă funcționară, împreună cu fratele meu. 6) Cenzura a interzis apariția a două manuscrise (române) ale mele. În 1983-4-5-6 („Play-back”) și 1987-8-9 („Corpuș de Iluminat”). (S.T.)

CAMPANIA ÎN SCRIS

DREPTUL la REPLICĂ

D-lui STELIAN TANASE,
Redactor șef, revista „22”

Afi publicat în numărul 18 articolul „Ințilire cu tovarăș Silviu Brucan” semnat de Norman Manea.

Vă asigur că nu am de gînd să polemizez cu acest domn, deoarece care nu au zis pînă la înțilirea de la Washington, după cum nu au zis nici de colegul Bard din statul New York, unde pare a funcționa într-un post nedefinit. Sunt însă, menționate în articolul Domnului Sole cîteva fapte și date care cer o punere la punct.

of Art

Speaker: Prof. Silviu Brucan
Member of the Council &
the National Salvation
Front in Romania

Panelist: Norman Manea
Romanian A

Conferința de la Washington organizată de Atlantic C.E.O. Institute a fost într-adevăr „simbolică”, cu speakeri de ta-

lia lui Dick Cheney, Alexander Haig, Henry Kissinger, Max Kampelman și o galerie imponantă de peste o sută de conducători de mari corporații și bănci din S.U.A. și Europa Occidentală.

Dl. Manea arată că doar cîteva zile înainte de data spectacolului, titlul dezbatării la care fusese invitat a fost modificat de la „Artists and Dissident” la „Origins of Dissent”, dar nu spunea esențial, și anume că această modificare a intervenit deoarece organizatorii, așind că și în SUA, ar fi săptămâna de la conferință în calitate de „speaker”, și cum se vede în programul anexat, în timp ce el rămînea în poziția de participant la „discuții”. Nu era, deci, vorba de includerea mea „printre participanti”, astăzi cum prezintă Domnul Sole întrările sale îndreptate, deoarece îl obligă să relateze întocmai. Oricare este familiarizat cu organizarea conferințelor internaționale cunoaște deosebere, să-l zicem ierarhicii, dintre „speaker” și „discussant”.

In afara de acest aspect formal este și unul de substanță. Oricare ar fi opinile despre activitatea mea din trecut (în numeroase anterioare ale publicației „Dissident” a paletă bogată în cenușă privată), un lucru nu poate fi contestat, și anume că programarea mea ca „speaker” la tema „Origins of Dissent” era perfect justificată și astăzi nu sună românul, ci și american.

Fapt este că la această temă eu am avut cîteva de spus. În film ce Dl. Norman Manea, în lipsă de „material” privind pro-

Nieman Foundation
at Harvard University

Director: Dr. Robert C. Lieb

February 12, 1988

Editor: Dr. Robert C. Lieb

ACENTE

Alina Mungiu

• Recviem la eliberarea TVR(L)

- Cariere domnului Răzvan Theodorescu -

Partizanii alegătorilor de la 20 mai au multe argumente în favoarea lor. Dacă am trăit într-o țară normală, în care cine este ales astăzi poate să fel de bine pînă minile, ar avea dreptate chiar în mod indisutabil. Nici unul dintre aceste argumente nu schimbă însă faptul că ne-am prezentat la urne cu electoratul cel mai dezinformat probabil din Europa. Ca și

ACENTRE

Dan Oprescu

• Scoala umilitiei

Am stat mai mult de patru ore ca să pot vota. Am terminat la orele 22.30, în urma mea său de oameni astenici răbdători, la rind. Am încercat să votez de dimineață, dar era ora multă lume credeam eu : bărbați la cravată și costum, femei în tăioure semi-demodate multe având un trandafir în mână. Atmosferă de sărbătoare. La prină am încercat din nou să votez : aglomerație scăzuse era cald. Am crezut că spre seară va fi mai usor, dar m-am înșelat erau de două ori mai mulți oameni de

Televiziunea a fost o consecvență altă a puterii. Lupta pentru putere s-a pierdut la televiziune — sau să cîștigă, în cîteva etape distințe, de la obținerea creditului moral cu largul sprijin al Teroristilor Neidentificati care ne-au legitimat și F.S.N.-ul pînă la abrogarea — tardivă, de ultim moment — a decretului 473, acordată ca o favoare absurdă, dată înainte că era inoperant (1). Dacă era inoperant, ce-l costa să-l abroge mai demult?

Marile manifestări din februarie ne treptile televiziunii și formarea sindicatului liber n-au ajutat cu mare lucru — practic, cu nimic. Sensibil la critică, Aurel Dragoș Munteanu s-a retras la O.N.U. zice-se, cu o zestre de casețe importante! Nu-l cred pe dl. Theodorescu la acest capitol, altfel ar trebui să admit ideea unui maniac care văză că casețele instituției de care nu se poate despărții pentru a le mai privi la O.N.U., cu deliciu. Păcăarea lui iarăși nu a schimbat nimic, și pentru că următorul președinte a fost numit din nou de către dl. Iliescu — parte interesată în chestiune — și pentru că nu s-a clintit nimănul din echișoala de la Actualitatea redată mai mult în esamolarea adevărului decât în dezvoltarea lui.

Odată cu venirea d-lui Theodorescu, s-a întâmplat însă ceva foarte amuzant. TVRL a incercat să-și salveze față. S-a întâmplat cam ca prin anii lui Dej, cind se ajunse la concluzia că uranimitatea naște îndeosebi asupra democrației și fiecare secretar de organizare de bază avea datoria să-și scoată din pămînt cine un reactionar pentru credibilitate. Pe Bina acesta s-a inserat memorabilele conversații ale d-lui Theodorescu la Grupul nr. Dinlog Social. Acestea au servit în prima

Dincolo de ceea ce se poate considera în principal pentru a demonstra că nu pot face mai mulți intelectuali de mareă stundăcind se adună! (Dacă mai era nevoie de o atare demonstrație.) Două eroi mari s-au făcut în aceste discuții: presupunerea deplasată că se poate discuta ideal pe marginea unei chestiuni unde erau numai interese de tot felul în joc — începând cu al d-lui Theodorescu și pierderea ne parcurs cu lamentabilă usurință a întrebărilor (fapt favorizat de dl. Theodorescu, dar ceilalți s-au lăsat prea ușor antrenați în joc). Dacă se urmăresc stenogramele, se observă că dl. Theodorescu nu a răspuns nici uneară la 18 întrebări din întrebările adresate. La cîteva s-a eschivat iar cele mai multe s-au pierdut pur și simplu. Un bun interlocuitor ar fi reușit să nu le obligea unuia să răspuns. Să-i recunoștești o greșeală gravă (acea din 18 februarie) eu crede că a statuat ca persoană obiectivă și-a recăpătat apoi tot esențial la menințarea craințătoare a male gafele politice făcute, nu a dat față nu i s-au cerut) cine să le explice la acest subiect, a bilbiat ceea ce Tg. Mureș, dină totuși a înțeles că n-

avut voie să transmită, și-a declarat deschis afiliata centru dl. Iliescu pe motiv de finește D., a mai dat din colt în colt (mi s-a spus că n-a funcționat găseful în acel moment) și a mai înghesuit în secund Ana Blandiana și mai făcut cîte o afirmație ușor îlăicăre (dar inutilă). Finalmente, dl. Theodorescu a lăsat perfect:

fi putut chema mutere (desigur, categorile bărbat-mulgere nu au aici nimic de-a face cu sexul persoanei, aşa cum figurează el pe certificatul de naștere).

Frecuții cîrsești și joase, răzvadă, săză sau stăteau omenii, în scara de 20 măsuri la enormele cozi de la centrele de votare; nu se „dădeseră” nimic, destul erau boalați, de tui erau bătrâni, copiii micuți făceau de joacă pe culoarele devenite insalubre, căldura transformase votarea într-o umilință fizică. Dar firea bărbătească a secolor care așteptau să voteze mulți dintr-ai crezînd că nu vor anuca să-o mai facă, pentru că nu mai era vremea a dat umilirii un alt sens, înalt: acela de scoală a umilinței. Cei care așteptau să voteze, ca și cei care n-au putut rezista la accusatiile urbane de rezistență fizică (dar și morală) trebuie să stea că nașul este al lor, după cum și lor este și îmormânta pestă care îi au înșinuit, vremelnic petitorii.

voință poporului! De luri noi suntem în continuare o monarchie. Astă nu înseamnă că automat Regele trebuie să-și reia prerogativele constituționale. A treceți apoi o jumătate de secol de atunci, societatea românească, violentată și ruptă de tradiția ei datorită indeflorgerii dictaturii comuniste, a suferit modificări importante. Dar, nimeni, indiferent de poziția ocupată în stat, indiferent de credința proprie și de sondajele prourii facute, nu are dreptul să vorbească în numele țării: chestiunea dacă România va fi monarchie sau republică trebuie decisa de țară printr-un referendum.

Să revenim la mitingul de duminică. Acrești președintă la Ligii antimonitorice acuza partidele istorice că ar fi organizat contramanifestația și ar fi provocat incidente violente. Deacă ar fi să luăm în serios cele afirmate de adenii F.S.N., domnul Cămpenean și Coposu n-ar face altceva totă ziua decât să împărtășească prin tărabe răspândire orin București bani, titări, blături etc., pentru a convinge oamenii să meargă la mitinguri împotriva F.S.N., reușind performanța absolut remarcabilă de a fi simultan în mai multe locuri! Din păcate și unele state susțin asemenea inventii. E ceea ce astfel de afirmații să inceteze, căci ele îl dezonestrează pe cel ce le pun în circulație. Partidele istorice, cînd au organizat un miting, l-au declarat public și și-au anunțat întreaga răspundere. Deacă prea multem că ele se află în spatele celebrărilor, atunci trebuie să recunoștem că au o forță de persuasivitate și de influență impresionantă, ceea ce demonstrează în direcție se îndreaptă o parte importantă

a electoratului român.

Perioada electorală pe care am trăit-o și-a desfășurat într-o atmosferă de criză. Indiferent de rezultat, alegerile nu vor clarifica situația. Societatea se află scindată în două: oamenii se tem că se urmărește instaurarea unui comunism cu fată umană. F.S.N. este echivalat în mod justificat cu această tendință. Cei care doresc o restaurare comunistică ar trebui însă să asculte glâsul profund al tării și aspirațiile tineretului pentru a vedea că nici-o formulă comunistică nu mai este posibilă la noi. Eventual, speculând falsificarea istoriei și a realității, care s-a practicat la noi timp de aproape cincizeci de ani, pot atrage probabilitatea, dar nu s-a pot evita. Să s-ar mai cuveni ca acești anacronici să se uite la ceea ce se întâmplă în „ărăile frățesti”: partidele comuniste și-au schimbat rapid denumirile și și-au modificat programele, dar nu au reusit să convingă electoralul: eșecul lor în alegeri a fost categoric. Toti cei care s-au pus sub semnul rozelui au pierdut. Este cazul să se ia aminte de aceasta și să se abandoneze o opțiune care riscă să arunce într-o situație de eriză mai profundă, cu consecințe imposibile de calculat, care în mod cert va întră în anopierea noastră de Europa și ne va pune în situație de inferioritate față de vecinii noștri care cu pasi repezi se integrează în mentalitatea europeană. Pentru cine are ochi de văzut și urechi de auzit bătălia pentru salvagardarea ideologiei comuniste, indiferent de varianta și codoctrină promisă, este o bătălie a priori pierdută, căci peste tot în lume „e vremea ruzelor ce mor”.

ACENTE

Gheorghe Ceausescu

• „E vremea
rozelor ce mor”

Semnul electoral oferit alegătorilor de către F.S.N. este o roză. Immediat după atunțarea lui au și anăruit în centrul Bucureștiului graffiti în care roza este echivalată cu secura și ciocanul. Mai înainte se punea un semn de egalitate între F.S.N. și P.C.R. Frevenția acestor graffiti ar fi trebuit să dea de gind fruntașilor F.S.N. de la consensul național realizat în jurul Frontului în ultima treime a lunii decembrie și pînă la echivalențele menționate este un drum lung, parcurs însă într-un răstimp ușoar de scurt (primele indicări apar la jumătatea lunii ianuarie). Cauzele sunt multiple și nu vom intra acum în analize nunte. În orice caz pare foarte ciudată prezenta la mitingurile organizate de F.S.N. sau de simpatizanții acestei formații politice a unor foști activiști de partid și utilizarea unor tehnici de organizare care amintesc în mod frapant de vremuri pe care le credeam definitiv inchisute. Oratorii F.S.N. folosesc motive retorice și termeni pe care îl recunoscem, cu siguranță: în cluda declaratiilor care se vor categorice în afirmarea divortului față de formula voichilului regim, dar care păcătuiesc prin ambiguitate. Limbajul utilizat arată apartenența lor la un tip mental anachronic și în contradicție cu aspirațiile naționale: limbajul dă de gol pe oratori, asa cum ne apostolul Petru l-a trădat felul de a vorbi astuine cind a vrut să se lepede de Christos.

Iată un fapt mai vechi care demonstrează însă confuzia în care se aflăm în atmosfera de criză care domină viața politică a ţării, duminică, 16 aprilie, să avut loc două manifestări paralele, una în favoarea F.S.N., alta împotriva ei (din nou televiziunile a măștificat realitatea, anunțind că ele erau ora și contra monarhiei D). Între partizanii F.S.N. se aflau și membri Ligii antimonarhici din România. În fața camerelor de la televiziunea națională, președintele Ligii antimonarhici declară că această asociație este apolitică! Doamnă președinte, atunci cine conducec o asociație este cauză să ne informăm asupra termenilor pe care le utilizăm! Cum putem aspira către Europa, cind persoane care vor să exercite o influență asupra societății nu cunoaștează vocabularul politic elementar? Monarhia este una din cele trei forme constituționale ale teoriei politice clasice: a fi în favoarea sau contra acestei forme este o opțiune politică fundamentală; în consecință, o asociație sau o ligă care își propune să militeze în favoarea monarhiei sau împotriva ei este o formăție politică prin excelență! Altfel ar fi o contradicție în termeni. Să din nou ne întrebăm: de ce nu își în televiziunea rolul în serioză și nu contribuie la educația politica a oamenilor? Poate că dacă ar fi făcut-o, să fi fost sensibili să mai atrăgă asemenei incertitudini.

neasigurări. De altiminteri, în Bucureşti nu au fost organizate mitinguri în favoarea restituirii monarhiei în România, ci împotriva hotărârînd doar să retragă Regele în ultimul căpătina de intrare în țară. Hotărârea a fost prestată pe drept evantă indignare. Explicaţiile oferite de Primul Ministru nu au fost multumitoare (au existat chiar contradicţii în argumentare) și au fost demolate punct cu punct de comunicatul publicat de cabinetul Regelui. Sentința finală că plânsim în arbitru și abuz și fomamănică de decizia Iustă Interzicere viaței este doar unul culminant dintr-un set de următoare. Abuzul și arbitrarul decisiei nu prea se potrivesc cu declaratiile oficiale că trebuie să redrevenim la trecut.

Se firmă bine înțelești: astăzi prin ceea ce regal Mihai a fost înlocuit la sfârșitul anului 1947 a fost ilegal și nu excludem

ACENTE

Mircea Damaschin

• Panarama din Dealul Mitropoliei sau finis panaramae

Dumnezeu să-l lerte și fie-tă în
foarte gros, asa cum i-a fost și misia in-
credințată, C.P.U.N. a murit, trăiască par-
lamentul! De la prima sa sedință, acest
organ constituit arăt adunarea la un loc
a unor îngi tot asa de reprezentativi ca
și neghiniile pentru grine, de la prima sa
sedință sic, și-a văzut inclinația definito-
rii către misansarea și cabotinism. În
spătă, C.P.U.N. a fost o foară bună re-
clamă antipartinică sau mai exact anti-
partide, o lectie de antidemocrație pen-
tru toți cei neobligați cu ideea (dennu-
de un popor stupid, nu-i asi?) de a se
conduce singuri, prin oameni sau mezo-
de aleșe de către ei însisi. La început au
mormântat și ris cu lacrimi, ce urmă au că-

PERISCOPE 22 PERISCOPE 22 PERISCOPE 22 PERISCOPE 22

Ing. VLADIMIR
ALEXANDRU TICOVSCHI
– informatician –

Este dezvoltarea constatătoare că omenirea a înțeles arătorii și o uitat întotdeauna învățărările istoriei. După fiecare perioadă de dictatură, s-a presupus și, mai ales, s-a crezut că aceasta nu va mai putea apărea niciodată. Totuși în aceasta credință, întotdeauna confortantă, dar niciodată confirmată, și-a găsit locașul de germinare și nouă dictatură. Afugitorii dictaturii infioră atunci cind democrația, în vremuri de criză, își pierde creditul în masă, iar dictatura operează o soluție salvatoare impusă de forțe interne și/sau externe.

In același timp, dictatura îmbroacă, în multe cazuri, masca instituțiilor și structurilor democratice. O masă însă găsind de continuat.

Intr-un anumit fel, nu este surprinzător faptul că dictatura rezolvă problemele momentului și prin aceasta pare să-și justifice existența. Prin plătit, din punct de vedere material și spiritual, pe termen lung este însă prea mare.

Analiza socio-politică a dictaturii pare să nu fie suficientă, deoarece, după cum istoria a dovedit-o în mod incontestabil, o astfel de analiză nu a oferit mijloace eficiente care să conducă la preventarea dictaturii. O abordare științifică se impune pentru o mai bună înțelegere a modului întrum în care funcționează dictatura, pentru a fi în măsură nu numai de a preveni dezvoltarea dictaturii, dar și de a preveni ca aceasta să se nasă.

Astfel, o abordare cibernetică se impune de la sine.

Abordarea cibernetică permite studiul naturii intime a unui sistem mereu cum este dictatura, un sistem politic suprapus unei infrastructuri socio-economice.

După cum a subliniat P. Robb încă în anul 1984, assertivul că „o organizație mare are o conștiință proprie” a fost considerat în trecut ca un antropomorfism banal. Astăzi totuși,

în lumina teoriei sistemelor, această frază poate fi luată în considerație în acceptarea ei literară, atenția concentrându-se asupra derulării caracteristicilor acestui fel de conștiință.

Se impune constatarea în conformitate cu care conștiința caracteristică dictaturii este susținută nu prin cunoaștere, în sensul rational, al acesteia, ci pe exercitarea exacerbată a voinei, reflectată în obșteia puterii.

mai comunicarea terarhică. Dialogul, care presupune acceptarea reciprocă a unor opinii, participarea comună la procesul comunicării, este excluder. Astfel, se produce surfața totală a procesului comunicării, care impiedică blocajul organizațional, precum și supravîrsumarea, care generează o mulțime de sisteme fictive. Aceste sisteme nu au nevoie să comunice între ele pentru că nu au ce să-și spună. În fine, dictatura găsește condiții favorabile

Structura globală a sistemului dictatorial, ca de altfel și în cadrul sistemului organizațional, constă din două structuri fundamentale: structura de comună și structura efectoriei.

Dictatura creează o structură terarhică din celelalte elemente ale puterii politice, ca și din cele ale organizațiilor economice-sociale. Ce anume caracterizează această structură?

Circuitele structurale de comandă care legă entitatele organizatorice sunt orientate de

rect prin canale secundare; și, după cum am subliniat mai sus, activitatea de conducere se exercită din rând în mai rând.

In general, după cum au arătat Friedrich și Schaff în lucrarea „Microelectronică și societatea”, societatea poate fi concepută ca o arena în care nu loc tupte permanente pentru realizarea resurselor materiale, precum și a puterii. Desigur, în ceea ce privește realizarea puterii, luptele au loc pentru introducerea și dezvoltarea democrației și evitarea sau inițierea dictaturii.

Democrația poate fi considerată ca un sistem cibernetic functionând într-un permanent perfectibil echilibru între reacții negative și cele pozitive.

Reacția pozitivă, pe de o parte, este un mecanism de reproducere și dezvoltare a sistemului socio-economic, iar reacția negativă, pe de altă parte, stabilizează sistemul prin corectarea variațiilor lui de stare astfel încât să fie menținută în limitele stabilității prile obiective.

In spațiul puterii reacția negativă este alocată opozitelor, iar reacția pozitivă organelor puterii. In acest sens, după cum spunea Winston Churchill, „democrația nu este buna prin sine, pe care-l face, ci prin rău pe care-l impiedică”.

In concluzie, se constată că dictatura este un sistem cu comportament cibernetic, în care reacția pozitivă amplifică ero-

re. Diminuția variației, exclusind dialogul, anulind funcția de autopoezie, dictatura, pe termen lung, subminează structurile economice, ecologice, sociale și morale ale societății. De aceea, dictatura ar trebui analizată dintr-un punct de vedere științific.

E este important ca dictatura să fie evitată recunoscindu-se primele semne ale apariției și să se acioneze în timp util.

Democrația necesită această abordare științifică pentru a fi în măsură de a o perfectiona și a o fortifica. In ultima instanță, cea mai bună apărare împotriva dictaturii este înțirea democrației.

PENTRU O VIZIUNE CIBERNETICĂ ASUPRA DICTATURII

Pornind de la această constatăre, din punct de vedere cibernetic se desprind o serie de consecințe:

In primul rînd, variația, ca o măsură a stării, în sens cibernetic, a sistemului dictatorial, este limitată și la limită este distrusă.

In conformitate cu legea „Varietății indispensabile” formulată în anul 1956 de către W. R. Ashby, o condusă eficientă poate fi realizată numai dacă „variația” factorului de conducere este cel puțin tot atât diversă ca și cea a sistemului condus; dictatura, caracterizată prin fizicitate structurală, confrontată cu variația reacțiilor politice și socio-economice, nu este capabilă să conducă eficient sistemul economic-social.

In același timp, fiind lipsit de funcția de autopoezie și, ca atare, fiind incapabil de a-și regenera elementele componente în cazul degradării acestora, sistemul dictatorial, pentru a-și menține propria identitate, este obligat să conserve invariabilitatea componentelor sale și să inhibe orice progres.

In al doilea rînd, la ceea ce privește fluxurile de informație, dictatura promovează nu-

pentru a se instala în timpul crizelor socio-economice. Ea funcționează ca un sistem cibernetic cu reacție pozitivă, care acționează în sensul amplificării mărimilor de testere din sistem. La început și pe termen scurt, reacția pozitivă limitată contribuie la stabilizare și, în anumite limite, la dezvoltarea economiei. In cursul acestei perioade, în multe cazuri, dictatura cinstigă aprecieri pozitive pe plan național și internațional. Pe termen lung, însă, datorită reacției pozitive, fiecare acțiune dictatorială generează o nouă acțiune dictatorială amplificată. Aceasta conduce sistemul într-o stare instabilă, care, în mod ineluctabil, trebuie să aibă un final dramatic: revoluție.

Prin urmare, dictatura este un sistem care este incapabil, confruntat cu perturbările neprevăzute, să-și mențină variabilele critice în limite acceptabile. Sistemul dictatorial nu dispune, ca alte sisteme, în particular cele cu reacție negativă, de capacitatea de a fi homeostatică.

Se poate afirma că dictatura nu poate evolua decit într-un singur sens: cel al accentuării dictaturii.

zus în jos (top down) și servind transmisori comenzi. Reacțiile de jos în sus (bottom up) care ar evidenția diferențele în raport cu rezultatele preconizate sunt inedebitabile și, caciare, evitate. In cazul în care totuși se manifestă reacții inedebitabile, se caută să se corecteze diferențele prin măsuri dictoriale și mai aspre, care generează reacții pozitive amplificate. De asemenea, la fiecare nivel, fiecare sistem organizatoric funcționează ca o mică dictatură, contribuind la amplificarea reacției pozitive globale a sistemului dictatorial.

Totodată, există foarte puține legături orizontale de cooperare între structurile efectoare ca și între structurile de comandă la toate nivelurile.

Atil conexiunile terarhice exagerate îl și conexiunile orizontale reduse conduc, pe de o parte, la năvăuirea relațiilor sinergice, iar pe de altă parte, la o funcționare holistica orientată într-o direcție greșită prin amplificarea comportamentului dictatorial.

Problema esențială este aceea că dictatura conduce organizațiile economice și sociale prin organisme politice unidirectionale și, în multe cazuri, di-

PERISCOPE 22 PERISCOPE 22 PERISCOPE 22 PERISCOPE 22

cat și i-au lăsat în plată Domnului să se certe din stal și de la balcoane și să facă gimnastică ridicării ritmice a mîinii stângi sau drepte și citoedată a amindunelor, ca să adune numărul minim de absenți de la bufetul cu circuit inchis. Abia cără săfriști glorioșii săle existente în care a aprobat în două luni un monument legislativ pentru care Congresul american sau Camera Comunelor ar fi izosit vrso două secole bune, abia la final deci, C.P.U.N. a observat, nu cind tara fierbea ca o oală sub presiune, că el nu poate să facă decit un singur lucru: să aprinde lucruri de la aprobat, la rigoare puse și în aplicare. Acum, în ultimele săptămâni, s-au mai dumită și miniariștili (unii) și telespectatorii (unii) și spectatorii din diferite părți, că în cazul organelor noastre de stat și de partide, erourei capitale, cum se întâmplă, a fost la naștere. C.P.U.N. s-a născut greu, cu forțepsul și a prezenta o malformare congenitală evidentă din start. Acești defecți, căruia i-as spune „defectul de partidă”, i-a marcat întreaga existență (nu cred în reîncarnări) și i-a permis, într-alte performante și pe acela, cu totul tristă, de a vota o lege electorală având văduve trăsături de lege fundamentală (în fond se alege un președinte, totuși, prin vot deschis). De astfel, votul secret, aceea consacrat chestiunilor foarte importante, nu a fost folosit niciodată. Astăzi, pentru a ne face o idee despre importanța acordată de legiuitorii propriilor producții, de ce au acceptat să fie obiecte de decor pe linău masina de vot paritară? Si dacă au acceptat din start să fie niște paparude, de ce au mai făcut titile lor tardive și ineficiente? Seuză să-mi fie expresia golâncescă (neuniversitară) însă!

Dacă, mă rog, partidele, dintre care unele își zic istorice, de ce au acceptat să fie obiecte de decor pe linău masina de vot paritară? Si dacă au acceptat din start să fie niște paparude, de ce au mai făcut titile lor tardive și ineficiente? Seuză să-mi fie expresia golâncescă (neuniversitară) însă!

Cum a fost posibilă adoptarea prevederilor confuze privind naționalizările aleilor, într-o formulare care permite acce-

sui în parlament și culva, în funcție de declarării (schimbătoare ca omul) de la naționalitate a altcuiva. Dar dacă s-a prea multă deputații dintr-o minoritate (nu sună care), s-a găsit cineva ce-o să se-nimipească cu astăzi? Îi dezalegem și pe ei? Astăzi în timp ce erau adoptate cu frenzele decretelor urgente privind aderarea la Convenția Internațională privind limitarea pescuitului în Marea Sargasselor (pe acolo) și se lăsau tocmai de bază pentru ajutorarea foștilor detinuți politici.

Acum stagionează este încheiată și acto-

rul se sfârșă în plină sesiune de transfer.

Vîtorii-occupanți ai balcoanelor și fotoliilor din Dealul Mitropoliei sunt și ei, în bună parte, provizorii. Cind se vor reunii în-

tru legiuire, să le ajute Dumnezeu să-și aducă aminte că, pe lingă Constituție,

mai au de perfectionat și Legea Electorală,

ca amendamente de neconvențional,

se pare, ne-legiuitorilor actuali. Nu de altă

dată, să recunoaștem, odată cu liber-

schimbătorii și cu nenea lancu patronul

că nu e acesta ultima alegeră (7),

că o lege îmbunătățită se păstrează bine,

nu se alterează și, cine stie, mai trebuie

să-ai dată.

Avatarurile Dialogului din Brașov

In după-amiază zilei de 17 mai 1990, Frontul a organizat un miting electoral în Piața Statului, loc în care manifestație pasnică (încă de la 1 mai) Grupul de veghe și libertate din Brăov, în semn de adesea la punctele 7 și 8 ale Proclamației de la Timișoara. Dintre cel circa 1500 de adepti FSN, un număr de 2-300 erau evidențial agresivi. La sfîrșitul mitingului, ei au incercat să întră în zona clar delimitată în care se afla Grupul de veghe. Era ora 8 fără 10, după-masa. Poliția dispusă în 3 cordoane le-a cerut color din Grupul de veghe să părăsească piața, argumentind că au ordin să-i protejeze doar pînă la ora 8 (18). Ca urmare, Grupul, alcătuit din maximum 100 de persoane, a fost evacuat; pe deasupra cordonului de poliție, fesenișii aruncau în ei cu bețe, pietre și alte obiecte (nu întimplător) aflate la îndemâna. Pe o stradă laterală staționa o dubă, a poliției, în care pînă la sfîrșit nu a fost arestat nimic. Înarmati cu bîrzi și alte obiecte electorale de-acum tipice (pentru el), grupe de fesenișii au patrulează în oraș de la Stagul Roșu pînă la Tractorul, căutându-i pe membrii Grupului de veghe pînă la 4 dimineață. Zona de veghe a fost devastată, a fost distrusă și mica tribună făcută din schele, iar la ruperea afișelor Grupului se spune că ar fi participat în cînd domnul Emil Stoica, președintele C.P.U.N.-ului local — în cînd dialogul în care il întampare în mod constructiv (de circa 4 zile) cu reprezentanții ai Grupului de veghe, lufind în dis-

Toate aceste mi le-a povestit Vasile Gogea (reprezentant al Grupului de veghe). În curtea Uniunii Scriitorilor (localul vechi), în ziua de 18 mai, venise în București doar pentru cîteva ore, în același seara se reîntorce la Brașov, pentru că Grupul de veghe este hotărît să nu abandoneze dialogul. Început, oricără provocări grosolană și comportamente antisociale vor mai avea de înfruntat.

GABRIELA ADAMEȘTEANU

**REDACȚIA
REVISTEI „22”
ANGAJEAZĂ:**

- fotoreporter
 - designer
- cu vechime și interes
pentru presă

Vîrstă maximă 35 de ani

ANUNȚ

Redacția revistei „22” organizează un concurs pentru reportaje și articole pe teme de actualitate. Vom publica cele mai bune materiale.

Textele nu trebuie să depășească patru pagini dactilografiate la două rînduri.

Ca o primă sugestie tematică, fără să limităm în vreun fel orientarea Dvs., propunem realizarea unor investigații gazetărești privind modul în care s-a desfășurat campania electorală și votarea din 20-21 mai 1990.

• ÎN MOMENTUL DE FAȚĂ ROMÂNIA INTERESEAZĂ • EDITORII FRANCEZI CER CĂRȚI ROMÂNEȘTI

• Eminescu este un Hölderlin al României

• Petre Cărdă: Vin din Iugoslavia, unde sună două, trei luni și-a acordat un premiu de literatură unui poet român. Cu excepția unei declarări pe care am acordat-o postului de televiziune "Timișoara" și care a fost reprodusă într-un ziar care apare acolo, în România nu s-a scris nici un rind despre acest eveniment literar. Dar poetul în cauză, Stefan Augustin Dolnă, este, oricum, mult prea cunoscut. Eu aicea vrea să spun: dumneavoastră veniti din Paris (eu nu ascult Europa Liberă, în schimb am citit textele dumneavoastră în diferite reviste care apar în Occident), aşadar vă întreb: cum se face că nici un scriitor român, cu excepția celor trei „monștri sacri” (Eliade, Ionescu și Cloran) nu a avut un mare succes în Franță — cum au avut, de pildă, unii scriitori iugoslavi? De ce nici Argești, despre care vorbeau, nici Eminescu, nici Nichita Stănescu... Eu nu găsesc nici o explicație.

• Monica Lovinescu: Activitatea noastră era dirijată înspre România și nu spre editurile franceze. Am făcut și astăzi, la început: n-am dus cu cărți ale scriitorilor români la editurile franceze, dar ne-am lovit de refuzuri successive. Cașul concret al lui Eminescu este foarte simplu: dacă e tradus în frantuzesc, sună ca Lamartine. Să nu Lamartine, ci sub-Lamartine... Se va găsi, poate odată, un traducător genial care să facă aiceva din el...

• Virgil Ierunca: În ceea ce-l privește pe Eminescu, nu numai că nu se va găsi, dar nici nu trebuie să se găsească, din motivele pe care Monica Lovinescu le-a arătat (vorbesc de literatura franceză): pentru că orice text de Eminescu, tradus de cel mai bun traducător, sună, într-adevăr, ca sub-Lamartine. Ce se poate (în ceea ce am inceput să fac eu în ceea ce-l privește pe Eminescu) este să explic și să pledez față de marii cunoștori moderni ai poeziei franceze și universale care trăiesc în Franță, că Eminescu este un fel de Hölderlin al României. Am scris-o în encyclopédia Pleiade, am încercat să arăt de ce există o corespondență — nu numai de viziune, ci și de destin — între Eminescu și Hölderlin, am completat prin diverse alte comentarii, în același sens. Dar, în Franță, m-am rugat și am impiedicat, după puterile mele, ca Eminescu să fie tradus, pentru că, îndată ce ar fi fost tradus, ar fi căzut și posibilitatea ca Eminescu să fie conceput drept un fel de Hölderlin al României — în sensul că ar fi dat un sub-Lamartine. De ce necesă imposibilitate, acest impas aparent tragic? E o discuție mai lungă. Această discuție poate fi axată pe două explicații posibile. Prima, de natură generală: probabil că e o... poveste de nemore și de singurătate absolută a lui Eminescu. Ceea ce nu este un defect, destinul nu are defecți, el este destin. Pe de altă parte, este o problemă pur tehnică, de receptare a poeziei moderne.

• Monica Lovinescu: Nu același lucru se petrece cu Blaga, pe care el însuși (Virgil Ierunca — n. red.) l-a tradus. Din punctul de vedere al literaturii române, sunt două capitole diferite.

• Trebuie să existe o lumină aruncată asupra acestei tări

• Primul se referă la clasicii nostri, care niciodată n-au avut succes (Ion al lui Rebresan a fost tradus între cele două răbozie și a rămas la editură, nevinând să rămîne să nu intre în deținut). Pentru perioada totalitarismului, este evident că lipsa de ecou nu se datoră unor motive ideologice, pentru că toată intelectualitatea franceză a fost cripto-communistă ori se alia sub dominanța marxistă ideologică pînă în anii '50. Deci nu din anticomunism nu s-a arătat interesul cărțile scriitorilor români. E evident însă, pentru că o literatură să pătrundă mai în constelația lumii, trebuie să existe un fel de spot — o lumină aruncată asupra acelei fări. Lumerile stau relativ simplu: după revoluția maghiară (cu scriitorii pe baricade), dacă te ducești la un editor francez cu orice carte maghiară (evident, de o oricare valoare), cartea era tradusă. Același lucru s-a petrecut cu Czeslaw Milosz care n-a avut absolut nici un succes în '58, cind a fost tradus, trebuind să aștepte anii '70 pentru a pătrunde cu adevarat în Franță. Același lucru s-a întâmplat cu Polonia care a început să intereseze Franța după '58 și '68. Or, ceea ce se poate spune acum scriitorilor și eseștilor români e că în momentul de față România interesează, că editorii francezi cer cărți românești. Să întâmplat să încercăm să impunem anumite cărți românești care nu se păreau

Publicăm în cele ce urmează partea a II-a a stenogramei dialogului în dialog realizat la GDS, cu participarea lui Monica Lovinescu, Virgil Ierunca, Alex. Paleologu, Petre Cărdă, poet român din Iugoslavia și a mai multor membri ai Grupului, la care se adaugă opinii (bune venite) din partea invitaților. (Red.)

foarte interesante și ne loveam de două lucruri. Primul era literatura încercată: ea găsea în cîitorul din România un complice care cîlind-o, o descria, transformind faimoasele „soipile” în adevăruri. El înțelegea. Dar pentru un cîitor occidental, asemăna lucru era total lipsit de sens. Toată literatura generației '30, extrem de interesantă, este pe de o parte făcută pe niște strategii narrative care în Franță datează de destul ani, iar pe de altă parte explozia străzii este fotografiată cu subînțelesuri care pentru un editor francez nu reprezintă absolut nimic. Al doilea lucru este că din Răsărit, condiția ca traducătorul să stie să vorbească limba franceză a coamei Vica Delcea. Or, limba franceză a coamei Vica nu rinduri consecrate acestor lucrări: cartile a trecut complet neobservată. Astă nu diminuează cu nimic opera filozofiei a lui Blaga care este, înălă, parecum depășită de actuala orientare a filozofiei contemporane. În schimb Ontologia lui Noica (dacă ei ar fi fost generos cu el însuși) ar fi însemnat un fundament de originalitate în relația filozofie contemporană.

• Virgil Ierunca: Nu uită să că, multă vreme, Iugoslavia a fost singura țară din Est cu statut aparte, cu independentă ei. Dumneavoastră atât fost privilegiati. Atât fost de la început primiti cu brațele deschise.

• Petre Cărdă: As vrea să vă întreb încă ceva. L-am cunoscut pe Noica, am și un ultim interviu cu el. Vreau să-l lansez pe Noica în Iugoslavia, deacă am găsit

fost an de zile ambasador în străinătate, și n-a făcut nimic pentru propria lui operă. Atunci ar fi fost bine să fie tradusă, atunci putea mai degrabă să intereseze. Ideea de a veni cu Blaga peste 40 de ani, nu era dintr-adevăr cea mai bună; Blaga ar fi trebuit să-apără atunci.

• Virgil Ierunca: Te completez și se-ntânde. Domnul Sorin Dumitrescu pomeneste de Eroul dogmatice. În critica de specialitate n-au existat nici măcar două rinduri consecutive acestor lucrări: cartile a trecut complet neobservată. Astă nu diminuează cu nimic opera filozofiei a lui Blaga care este, înălă, parecum depășită de actuala orientare a filozofiei contemporane. În schimb Ontologia lui Noica (dacă ei ar fi fost generos cu el însuși) ar fi însemnat un fundament de originalitate în relația filozofie contemporană.

• A scrie cu obsesia de a fi tradus nu cred că e prea sănătos

• Monica Lovinescu: Cred că treacerea aceasta în universal, în care viața scriitorilor și gînditorilor români, va fiind să albă sănse de realizare în momentul cînd literatura va reuși să înălă din perioada ei obsesivă. E o lungă discuție care a mai avut loc în literatura română. La un moment dat, Negoiescu a scris un articol — era-n România pe acasă vreme — în care spunea: „Avem totuși un public de 20 de milioane, să ne gîndim în primul rînd să scriem pentru el, restul vine sau nu vine, de la sine...” Nu va veni chiar de la sine, dar nici a scrie cu obsesia de a fi tradus sau transmis în altă literatură nu cred că e prea sănătos.

• Virgil Ierunca: Tot aproape de enigme sau nedumeriri: Sorin Titel a avut un foarte mare succes în Franță cu prima lui carte tradusă. Lungă cărțire a lui Mateiu Caragiale, apărută într-o traducere miraculos de bună în frantuzesc, rîce în librării. Nu s-a scris nici un rînd, nu s-au vîndut decît cîteva exemplare...

• Voce din sală: Spună că cei mai mari poeți ai noștri sunt intraducibili și trebuie să rămână așa...

• Monica Lovinescu: Eminescu este intraducibil, Argești este intraducibil, Ion Bartu este intraducibil, Blaga este traducibil.

• Voce din sală: Si după părere mea, săi scriitori tipici pentru o literatură. Dar, dacă ne gîndim la Cloran, toate cărțile care îl sunt publicate în Franță au o răspindire enormă.

• Monica Lovinescu: Intîi: și Cloran, și Ionescu și Mircea Eliade au intrat într-un climat occidental fiind într-o țară occidentală, în concurență cu celelalte valori. Ceea ce înseamnă că un bun scriitor român pus în condiții normale de concurență! — dar nu ne putem cu toții expatria! — poate să sustină foarte bine această concurență. Pe urmă, sunt cunoscuți peste tot, pentru că Parisul a rămas totuși o rampă de lansare. O publicare la Paris înseamnă o lansare. Cred că totuși pentru oricare scriitor român această triadă mitică (Ionescu, Cloran, Eliade) trebuie eliminată din comparație, pentru că ei și-au săvîrșit opera (cea mai mare parte a operelor lor) în condiții normale de concurență. Într-un oraș ca Parisul.

• E inadmisibil ca Eugen Florescu să ne dea lectii de democrație

• Gabriel Iliecanu: Mă întreb dacă acea Antologie a rusinil pe care n-ai făcut-o dumneavoastră ar merită sau nu să fie publicată.

• Virgil Ierunca: Oricum, ea ar trebui completată. Eu nu aveam la dispoziție decât o parte din ceea ce se publica. Deșigur însă că există mai mulți scriitori deveniți decât scriitori prostituiți.

• Magda Cărnei: Nu știu dacă acum ar mai avea utilitate.

• Monica Lovinescu: Cred că fără memorie riscăm să ne prăpădim. Trebuie într-adevăr ca totul să fie sătul. Nu știu dacă trebuie să fie și pedepșit. În Franță, după '40, s-au făcut în privința acestei grăsimi: un scriitor de mare talent ca Brâncuși a fost impușcat, Drieu de la Rochelle a murit sinucisă. Dar pe de altă parte, este inadmisibil ca Eugen Florescu să des acum lectii de democrație! Să vă dea dumneavoastră lectii. Un fel de pedeapsă este și obligația tacerii — un timp — pentru o vină profesională. Dar dumneavoastră trebuie să-o cereți. Altminteri, milne va veni Eugen Barbu și vă va da lectii de literatură. Deja s-a și prezentat ca o victimă a totalitarismului. Dar un articol, cînd și cînd, despre aceste lucruri nu cred că rezolvă mare lucru. Aici cred că este nevoie de o atitudine comună și de o continuă insistență.

A consensat
GEORGE ARUN

Desen de
EUGEN MIHAESCU

finalmente, lucrările care au contat într-adevăr sunt cele care îi au adus cîitorul occidental o experiență inedită lui. Trăirea într-un regim totalitar, cu ceea ce implică el: atomizarea societății, explozia pasiștismului (pe care îl găsești, de pildă, în Inălțimile prăpăditoare ale lui Zinoviev) pentru un editor occidental reprezentă ineditul. Il interesa nu din motive publicitare, nici anticomuniste, ci pentru că aduce o experiență pentru el întrărînată, inimagineabilă, un alt sunet. Literatura română care are (repetă închî o dată) calitatea pe care o stiu, nu are asemenea texte, iar ceea ce mă întreb este dacă le va avea. Pentru că mulți scriitori români sunt și pe bună dreptate — foarte satisfăcător de rea ce au făcut și zic: vom continua așa. Scriitorul român, ca și scriitorul ceh, ca și scriitorul polonez are însă un domeniu trădit, un domeniu de explorare rare este fără precedent: totalitarismul.

V-am dat înălă doar un element din înțregul răspuns, pentru că realitatea este infinit mai complexă. Astfel, întrâm și în sociologia literaturii și ne-ntrebăm cum a pătruns deodată literatura latino-americană. În Franță, după cum s-a văzut, a fost o adverărată explozie. Dar, vă repet, în clasa de față, editorii francezi săi forțează deschisă, iar scriitorii români ar trebui să-si prezinte că mai multe cărți în editurile franceze. Cu o singură condiție, înălă: să nu fie traduse aici în limba franceză. Nu pentru că în România n-ar fi cunoscuitori exceptionali de limbă franceză și traducători de mare calitate, ci pentru că, într-un ansemenea caz, trebuie să trăiescă într-o țară și să vorbești limba zilei. De pildă, Gabriela Adameșteanu are o carte pe care o consider de o importanță capitală, se numește Dimitrie pierdută. Sunt sigură că ar trebui să fie tradusă în limba franceză, dar cu

editorul pentru Cele găse maladili ale spiritului. Eu mă-ntreb, deci, și vă-ntreb și pe dumneavoastră dacă Noica ar fi putut să pătrundă în spațiul francez.

• Deocă Noica ar fi fost generos cu el însuși

• Monica Lovinescu: Însuși Noica a făcut pentru Blaga această incercare: a tradus din Blaga, l-a făcut și prefătu, iar Mircea Eliade o postfa. Manuscrisul se află acum la noi arăști, după ce-a fost plimbat prin mai multe edituri, fără să aibă succés, cu toate recomandările lui Mircea Eliade. Acum, trebuie spus pentru Noica un lucru admirabil: el a venit de mai multe ori în Occident, dar omul acesta, care scria în frantuzesc admirabil, niciodată nu s-a ocupat de opera lui. El venea de fiecare dată cu sălcineva, uneori cu „sălcineva” bun, uneori cu „sălcineva” mai puțin bun.

• Virgil Ierunca: Întotdeauna un „sălcineva” bun pe plan filozofic, întotdeauna un „sălcineva „alătură” pe plan pur literar...

• Monica Lovinescu: Decl. generozitatea lui Noica, și pe acest plan, a fost exceptională. Dacă ar fi făcut un mic efort să-si traducă o carte, Noica putea într-adevăr să o facă. Dar nu-i interesa...

• Virgil Ierunca: Noi înșine am prețuit nopyi cu Noica să-l convingem să-si publice mai ales Ontologia care, în profilul filozofic francez, ar fi fost realmente o apariție și o contribuție esențială. El bine, omul acesta a preferat să-i ajute pe alții. Obsesia lui nu era el însuși — ceea ce este spre onoare memoria lui — ci un filozof cu care n-a avut aproape nici o convergență și care a fost Platón.

• Monica Lovinescu: Blaga însuși a

Stafii poate naiv și speranță realistă

„Uniunea dorește să apere ne cît posibil ființa vecinilor securiști. În sensul că pentru cea enunțată, este nevoie de oameni competenți, educati în spiritul fidelității nemijlocite față de un fel bine determinat... Uniunea veghează în același timp asupra înfrânlării porningilor îndepărtate spre o mare liberalizare a legăturilor cu Europa, la nevoie chiar asupra subminării acestora deoarece aceste legături pot influența spiritul tipic și tradițional românesc către a pierde a sentimentul său de nobil și puternic național... Uniunea își va educa membrii în acest spirit propagandistic și mai concret, atrăgând toate persoanele care o lăudă în același sens — printre activitate propagandistică, sentimentele antimaghiare, antităgăduș și antigermeane care au răddăcini foarte adînci în sufletele românilor, vor fi de la bun început propagări pentru ca în fața fiecărui român să fie evident scopul nostru final... A venit momentul ca, prin orice metode, să rezolvăm pentru totdeauna și în mod irevocabil și sigur problema minorităților... Acum sau niciodată!... Acum este momentul istoric cel mai potrivit să scăpăm de ei și de toți care nu au singur de români! Pe nemiți i-am alungat în patrie, dar mai sunt destui și altii oția de care nu avem nevoie. Faceți totul să scăpăm de toți. Ceausescu n-a trăit destul să-i distrugă, dar neamul nostru nu trebuie să depună armă în acest sens! Nu ne trebuie o Egiptie! N-avem nevoie de nici o Europa! Noi suntem Români — nu vă lăsătă indusi în eroare de lozinile „Pro Europa”!... Casa comună europeană nu poate fi decât dezbinarea unității naționale... constientizarea ne-românilor asupra faptului că nu mai su ce căduți în România... Deosebit de important pentru purificarea României într-un visor puțin mai îndepărtat este enunțarea neutralității politice a Uniunii „Vatra Românească” — pentru incențut — în scopul că atât membrii partidelor politice actuale că și în rindul celor care nu fac politici să putem obține o afiliere sau simpatie necondiționată și fără rezerve... De asemenea, considerăm necesară constientizarea în opinia publică românească a periclității acestor elemente străine atât în privința culturii românești că și a României în general...”

Da, domnule Vasile Avram, semnatorul și scriitorul deschise adrește mie în „Dimineața” săbiană din 11 mai că, și înțuit faptul că „documentul” din 20 februarie purtând semnătura „Vatră Românească” și care, după ceea ce am aflat, circula în ultimul timp prin țară, a ajuns și pînă la mine, determinindu-mă la extrasele de mai sus. Gresiti în schimb cind credeți că i-am acordat sără rezervă gîrlui autenticității. Comandamentele profesioniștilor mă obligă să constată că semnătura și sigiliul puse în josul ultimelor pagini transferă sau ar trebui să transfere întreaga chestiune în domeniul afișat sub incidenta codului penal și că prin urmare există elemente pentru a recunoaște aici mișcarea și provocarea. Din părțile, sunt oameni în stare de asemenea acte, și într-o parte bine, în toate locurile și în toate timpurile au existat exaltați irresponsabili, problema este aceea a numărului lor, a creditului de care să ar putea bucura, a tendinței fenomenului...

Dar tot ca „om de meserie”, sănăt obligează să nu exclude eventualitatea că „documentul”, ajuns în milini străine, să fi fost

totuși redactat de o minte pentru care calificativul de criminăl mi se pare mult prea restrâns și ca povestea cu furtul și gîrlul să fi fost inventată după ce textul ce-l purta a ajuns în milini străine.

De fapt, nu în această cumpăriare a ipotezelor să esența problemei și mobilul care mă determină să scriu. Sunt și ar trebui să simt cu toții profund neliniști că asemenea texte, autentice sau nu, circulă în țara noastră. Încercă să vă imaginați că un asemenea text, avându-l ca „ero” pe „cel mai iubit fiu al poporului nostru”, ar fi circulat în urmă cu sase luni în țară! De mult să ar fi stat „acolo sus” cine, cind și unde l-a scris, ba să ar fi stat în plus și tot ceea ce era necesar pentru a zdrobi orice inițiativă asemănătoare, deoarece profesionalismul și mijloacele tehnice existente în România sub acest aspect în ultimi 45 de ani excludeau esecul. Să cu toate că atât profesioniștii că și mijloaciile lor să sint în perfectă formă, se păstrează o totală tăcere oficială, lăsându-ne să „fierbem în suc propriu” pentru a fi mai fragezi la momentul potrivit.

Nici pentru evenimentele tragic produse în urmă cu două luni la Tîrgu Mureș nu dispunem încă de o versiune oficială și responsabilă, în pofta prezentei acolo a unei delegații guvernamentale să existentă certe a dosarelor cu datele adevărate. Domnia Voastră, care să trăiască și să inscriu în fals împotriva aserțiunii, dea repetate în timpul din urmă, după care în egală măsură am fi suferit cu toții oprirea ceaușescă. Nu-i adevărat, cultivașii unui anumit gen de „patriotism” și de nationalism a adus beneficii plină foarte recent. Pe de altă parte, chiar nu v-a spus nimic fugă în Ungaria. În ultimii ani, a mil de ro-

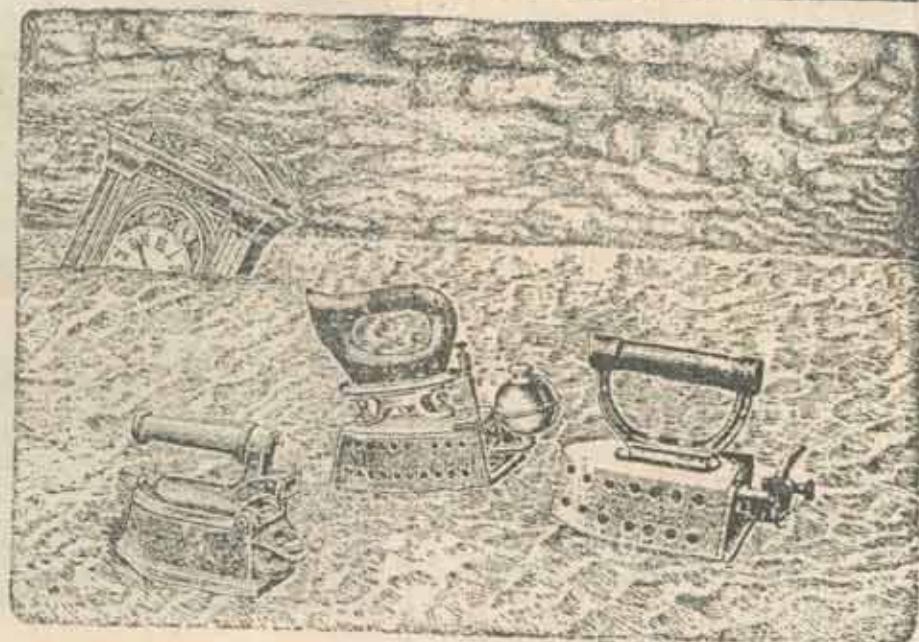
de multă vreme, îi s-a pretins schimbarea numelui — acela al copiilor ei! — pentru a îl promovați? Stii că unor copii din Oțelul Roșu îi s-a furat premiul cucerit de pe urma strădaniilor pionieresci datorită faptului că aveau nume ce nu sunau românești și că acest lucru le-a fost spus fără jenă și milă? Stii că pe unii dintre cei mai buni colaboratori și elevi ai mei nu îmi putut ajuta să se realizeze profesional datorită faptului că aveau nume neromânești? Stii că la sfîrșitul anilor '60, pe cînd „organele” credeau că mă pot folosi în scopurile lor, mă crență la Tîrgu Mureș pentru „a face ordine” acolo în domeniul meu de activitate? Credeți că este necesară o statistică a măsurilor de acest gen, aplicate în toate domeniile dar mai ales în cele coercitive în ultimul sfert de veac, în toate localitățile transilvănești cu populație amestecată sau fără români? As putea lungi înventarul pe zeci de pagini, deoarece îmi registrat cu indignare de-a lungul anilor, nu aceasta este important el faptul că Domnia Voastră fie nu cunoaște datele problemei, fie nu vrei să le înțelegi. Eu și toate binele — și ar trebui să o sătășeasă lumen — că stai quo-ul existent la sfîrșitul anului trecut și de la care au pornit manifestările condamnabile ce au dus la tragedia mitocului de martie, să-a creat de-a lungul unui sfert de secol de politică criminală în domeniul relațiilor interetnice și să înscriu în fals împotriva aserțiunii, dea repetate în timpul din urmă, după care în egală măsură am fi suferit cu toții oprirea ceaușescă. Nu-i adevărat, cultivașii unui anumit gen de „patriotism” și de nationalism a adus beneficii plină foarte recent. Pe de altă parte, chiar nu v-a spus nimic fugă în Ungaria. În ultimii ani, a mil de ro-

mâni neașteptate? Evident că puteți invoca realitatea din anii '30, când securiștii, care au decimat dincolo de munți poporul român, nu vorbeau acasă românești, dar în felul acesta putem cobori la infinit în trecut, pînă la clasicul „patriotice” ale vajnicilor strămoși milenari și să ne sfundăm în morăria fără de lege și xenofobia ridicată la rang de crez național.

Sint deci foarte milni și profund neliniști constatați că nu putem aborda subiectul decât dintr-o parte a barierelor. În ceea ce mă privește, am considerat și continuu să consider „curățirea țării” în româna și realitatea inexistență indiferent de căle pe care a fost inițiată și perseverent urmărită, ca reprezentând un atențat la viitorul nostru. Poate n-ar fi înutil să încercă întocmirea a două hărți în care să figureze punctele fierbinți ale evenimentelor din decembrie 1989 și zonile de conținut etnic, constatand astfel că, exceptând colosul bucureștean, există o suprapunere ce ar putea da de gînd astăzi efectelor combinatorii interetnice.

Sint deci din categoria celor care consideră diversitatea etnică a ţării drept una dintre bogățile și sansele noastre viitoare. Stiu perfect că un asemenea punct de vedere nu este acum de natură să-mi aducă avantajele, mi-ește suficient dacă mai sunt și altii ca mine și dacă modul meu de a gîndi deschide sansa de dialog pe ambele părți ale barierelor explicate istoric dar nejustificate de actualitate perspective. Am totodată certitudinea că viitorul este de partea mea și a celor care apreciază stările la fel ca mine. Si mai sunt totodată dorință de colaborare cu „Vatra Românească” sănătă cînd voi simți că dialogul devine posibil prin eliminarea celor care au suat de multă vreme că ceea mai simplă și mai lemnă acoperire a petelor este un anumit gen de „patriotism” și de nationalism și fără respectul pentru interesele noastre viitoare.

RADU POPA

Desen de EUGEN MIHAEȘCU

ELENII DE LA DUNĂRE

zis antreprenorii, au implantat o întreagă rețea comercială europeană, cu colonii puternice, cu privilegiul — *societas magna din Brașov a luat ființă în 1503!* —, textilele, postavurile, produsele de marochinărie, țesătura de bumbac orientale au pătruns prin caravanele lor pînă în curtile principale. Mangalia, Babadag, Gliguriu, Brăila au fost tîrguri înfloritoare.

Dar cel mai mult mă îngrijorează o anumită obuzilitate care, dincolo de autenticitatea textului invocat mai sus, răzbată din modul în care sfîndut și acrieti. Parcă n-ai fi trăit în Transilvania în ultimul sfert de secol sănătă sătășeasă toate cele petrecute acolo în acest răstimp să-ai fi scurs ca apă pe lingă piatră! Ati avut curiozitatea de a deschide un manual de istorie pus la dispozition copiilor de școală maghiari pentru a constata ce se spune acolo despre strămoșii lor? Stii că unei maramureșence dintr-o familie boala văduvei, măritată cu un medic maghiar și văduvă

Renasterea actuală a etniei grecoști să-a produs sub semnul împăcarii. De aceea insistă conducătorii Uniunii pe detasarea de politică, revitalizarea cultural-lingvistică. Fiindcă mulți nișii nu mai vorbesc limba, au doar conștiința năștească a originii.

Neobișnuitul geolog Sotiris Fotopoulos, laureat al premiului Margoci, imunecat cu Vasili Zogas și cu cineastul Gheorghe Vitanidis au ousă bazile unui comitet de inițiativă și au parțis la identificarea etenilor risipiti. Uniunea are deja 30 000 de membri și mai conținează încă pe cel puțin 10 000 de aderanți, număr care, cu afilierea membrilor de familie, să-ar putea chiar dubla. Au luat ființă organizații în județele Tulcea, Constanța, Brăila, Bacău, Neamț, Călărași, Prahova, Argeș, Bocău, Cluj, Bihor, Timiș și Brăovă.

Programul Uniunii înețe cont de numărul mic și de dispersarea etenilor etenilor, care erau, în majoritate, inteligențiali și comerciați. A început o nesiavătă emigrare. Instituțiile lor culturale au primit lovitura de grătie datorită unei mari erori istorice: în 1949-1950, după terminarea războiului civil din Grecia, România a oferit azil la circa 9 000 de refugiați care au primit privilegiul să fie grecoi autohtoni. Ulterior și el au fost năpăstuiți de soartă — în 1952 au primit cetățenie română care ulterior le-a fost retrăsă —; astfel, de exemplu, părinții bucureșteni aveau nevoie de anotări speciali, ca orice cetățean străin, ori definitiv dubios, să-și viziteze copiii din Ploiești. În 1968 a-și produs seiza emigrării politice — începînd din 1974, odată cu democratizarea vieții politice din Grecia, bună parte din ei, mai ales tineretul, s-au și întors în tara natală. Organizația lor să-a atrofiat, ocupîndu-se pînă la urmă, numai cu probleme de incidentă Crucii rosii, ca unificarea familiilor, de exemplu.

Obiectivul lor principal este îngrădirea limbii și stringerea legăturilor cu patria

mamă: toti etenii trebuie să vadă Olimpul, Acropole, să cunoască mitologia greacă și să fie păstruși de spiritul etenist.

Sposul lui Sotiris Fotopoulos au valoare de confidențială:

— Spiritual eten este prezent în întreaga gîndire umană. Democrația — *demos khros* — este un cuvînt sfînt, din păcate, maltratul sub ochii noștri. El înseamnă o esență a inteligenței bătrînilor cu avințul tinerilor — în praxis. Cind Platon, Socrate și ceilalți, în agora, și-au expus părericile și comunitatea a decis într-o euforie, au început serbarele, agapa. Spun toate acestea, fiindcă sintem martori răstărîci convulsive și a distorsiilor democrației. Obiectivul Uniunii noastre este prioritatea tuturor etenilor și convițuirea trăiescă cu poporul român. Numai împreună și concomitent putem păsi în casă comună a Europei de mijloc.

Grecii — etenii — păsesc spre viitor cu conștiință și mindriu renăscute în revoluție și doresc să ofere multe valori și pe viitor acestei patrii.

— Bănuiesc că sinteti cu totii orășeni...

— Nu tocmai. În județul Tulcea există o comunitate grecească, Igvoarele. A fost însemnată în 1822 de către agricultori și pastori din nordul Egiptului. Locuitorii săi își păstrează pînă în zilele noastre conștiința etenă.

— Dar limba?

— Doar parțial. Va fi un subiect deosebit de interesant de cercetare multidisciplinară studierea acestor mici colectivități. În limba pe care o vorbesc, rădăcina majorității cuvintelor este greacă, declinată și conjugată este turcească sau românească și, firește, nu pătrunse și în lexicul cuvintelor românești și turcești.

Medici, ingineri, artiști români se consideră etenii și încep să învețe limba uitață — la presunția societății oficiale, din comoditate — a strămoșilor lor. Îar frumusețea, în sine, că se pot considera etenii, e încă un motiv.

KAZMER VAJNOVSZKI

ÎN FAȚA URNELOR SE JOACĂ BADMINTON

Cei din comisie nu apucaseră să deschidă ușile centrului de votare din Complexul studențesc „Leul”. Patru studenți veseli, cu buletinile de identitate în mână erau foarte grăbită să voteze. ORA 6,05. Rideau tot timpul. Chiar și în cabinete de votare. Venea de la o petrecere și doreau să doarmă. Cîteva sute de metri mai încolo, pe B-dul Armata Poporului, la secția de votare 748 și 749, ce-să aflau sediile în clădirea Liceului „Tudor Vladimirescu”, elveția zeci de oameni se încoloaseră. Voiciferau aprig. Curind, s-au lămurit că a votat nu înseamnă a impărturi pur și simplu o hărție, ea acum vreo trei-patru ani. Un soldat, incorporat înainte de Revoluție, răstoiană plictisit revista „Pentru patrie”. ORA 9,30.

La clubul ICFB, tot pe Armata Poporului, ușa secției de votare nr. 655 o deschise un ofițer militar. Se grăbea către unitate. În comisia de votare, alături de reprezentanții PNL și FSN era și un „slujbaș” ecologist. În poartă, în față citorva oameni, un fost colonel de securitate, din serviciul contra-informării (așa cel puțin s-a prezentat), astăzi pensionat, face o pledoarie de avocat al apărărilor: „Securitatea n-a avut nici o vină în timpul Revoluției. Nu știi dumneavoastră, prin ce probleme riscați am trecut noi, atât în jard, cit și în străinătate, pentru jara asta. Cum o să tragem toamă nouă în populație? Îar Pacepa a trebuit să piece în străinătate pentru că dăduse greș în afacerea importului de tehnologie aviatică...”. ORA 11,30.

Pe Lipscani își colo elie un trecător. Doar gunoiurile te mai duc cu gândul că, uneori, este o zonă foarte populată de oameni.

În Regie, în secția de votare 777, intră cine vrea. Ca la bar. Din cabina de votare, o studență lese măluri de prietenul ei, un student străin. În față cabinelor, pe o masă metalică, stau îngrijite stampele VOTAT și o tuseieră. La discreția oricărui. În urmă se introduce și voturi fără plie.

La o altă cantină din Regie, la secția 778, în sala de votare, un puternic miros de mincino. Unul din aisele lipite pe usă ne informază că în perioadele 13,30–14,30 și 19,30–20,30 este pauză. „Pauzele lungi și dese, cheia marilor succese”!

Intr-unul din căminele de medicinisti, secția 782. La intrare, se fumează Kent și se servește colegial dintr-o stică de Cabernet pentru export, destinație URSS. Cîțiva studenți străini debat problema românească a lansării economiei de piață. Brusac sau treptat?

La secția 781 din Complexul Grosvenor, se prezintă un pașaport. Este al unui student israelian cu cetățenie română. Îmbrăcat după ultimul răcnet al modeli, împodobit cu un sfert de kilogram de bijuterii din aur. Cu cine o fi votat? În față căminului se joacă badminton, tabele și risca, o percheie stă înaintătă într-un lung săru, iar trei polițiști stau.

Către kilometri mai departe, în Calea Dudești, Școala profesională nr. 3 „Timișoara Noi” și centrele de votare 382 și 383. Conducă ca la măștine gratuite. Votare după ureche. Nu, nu, o stampilă pe buletinul de identitate, nu, nu, un număr și o serie de buletin pe liste de alegători. Chiar dacă aceasta o cer și oamenii. „Cine-i nebun să piece în altă localitate să mai voteze odădă?” Chiar așa, domnule președinte al comisiei de votare, cine? „Trebuie să aducem calde eleganță Frontului pentru buna organizare a alegerilor!” Frontul sau Guvernul, domnule președinte? „Frontul, Guvernul, nu contează! Dar, uitați, ce interesați sunt oamenii să voteze!” Cîteva femei, cu buletinile de vot în mână, își exprimă într-o suflare, părțile cu privire la candidati. De ce FSN are atâtă candidati pentru Senat și Camera Deputaților, iar în celelalte patruțe numai cîțiva? Afură, zeci de alegători stau așezăti pe gărdul grădinii, pe iarbă, și pe cele cîteva banci. Ca la bătaie.

Pe domnul Nica Adrian, membru al Biroului Executiv Electoral Central îl-am întrebat dacă s-a prelucrat ferm problema notării serierii și numărului de buletin pe liste de alegători, precum și stampilararea buletinului de identitate. În urma acestui de votare. „EVIDENT!” Acest lucru nu s-a pus în practică, însă, la centrele de votare 655, 778, 779, 262 și 383. Doar s-a bifat cu o cruciulă.

La orele 21,00 ușile centrelor de votare s-au închis. În spatele lor, oamenii încoloani privesc cu speranță pentru un viitor mai bun.

La Spitalul Clinic de Urgență din București, șeful gărzii medicale, dr. Ciuta Mihai „a somat” întreaga zi. Nu a avut nici un pacient cu traume sau urme de violență. Doar un student cu ciroză hepatică. A fost în greva foamei. Pentru democrație.

DORIN ȚIGĂNAȘ

SÎNTEM TOȚI PE ACEEAȘI CORABIE

Desigur și din cauza stereotinilor similiști cu care poporul român abstract a fost linguisit pentru eroismul, vitejia, ospitalitatea, inteligența, toleranța, cumpătarea și.m.d. să, în timp ce era de-a dreptul suprimat fizic, iar o lume întreagă se uită la el cu multă ușuire, ceea ce dispreț și carecarea milă, complimentele pe care mari care i se adresează acum imi sună false. Numai că pe scena deastă de

aceeași și cu deprinderile dobândite, a nu te supune regulii patetismului leftin poate echivala cu un sacrilegiu. În anumite zile, în enumele guri masina de retorică funcționarea perfect și agresiv cu vechiul combustibil al limbajului de lenin și dacă nu te descoperi cuviincios în fața torențului de vorbe umflate, răstă să fie luat de guler: cine ești, la urma urmă tu, care îi negi calitatele? Care vrei să denigresi?

„Democrația e discuție” (VACLAV HAVEL, 1990)

Fotografie de EMANUEL TANJALA

ÎNTRE AZI și MIINE

Scriu aceste rînduri între azi și miine, cu nuanță și înainte ca alegătorii să își aflu loc.

Întrebîndu-mă, acum cînd sistemul să fie dezbinat, ce ne-a unit pe noi români sub dictatură, nu găsesem alt răspuns decît unul trist. Nu suferința, cum ar putea să pară, ne-a unit. Suferința nu a evitat-o mulți, sau destul de mulți. Ne-a reunit însă aliceva: am fost supuși toti unui lung și grav proces de cădere în mediocritate. De sub cuprindearea acestuia, într-un fel sau altul, nimeni n-a scăpat. Originea i-a fost puterea. Mediocritatea însăși, puterea a creat o structură a mediocrității care a străbătut întregul organism social. Din aproape, în aproape, chemindu-se mulți pe alții, să-analizator pe linile ei de forță numai însă mediocri sau însă corupți care au acceptat să funcționeze în numele mediocrității. Dintre aceștia din urmă se aleg acum, sub noua putere, acei competenți ce se proclamă și fi de neînlocuiti.

Cit despre noi, ceilalți care nu ne-am înscris pe poziții privilegiate în sistem, î-l-am dat totuși carne, vrind nevrind. Mă refer mai cu seamă la intelectuali.

Ca oameni de cultură, gindirea noastră n-a ajuns la acea adâncime unde se aflat nucleul creațivității fără de atingerea căruia cultura nu este decât un edificiu puștiu. Cind totuși am incercat să ajungem acolo, să-i găsim cine să ne rețină gindul și astfel, rugindu-l — nu fără scorful nostru — din rădăcină, să-i întrevăsca. Orice evantătinărită a fost de aceea, cu rare excepții, neutralizat.

Ca specialisti, nu ne-am putut informa, nu s-a înrolat vremea și ener-

gia în felurile chipuri, am fost canaliți spre teme minore, de interes imediat ori inexistent, cele fundamentale fiind private cu suspiciune — și pe drept cuvintă.

Ca invățători, n-am cultivat creațivitatea naturală a copiilor, le-am imbuscat mintile, i-am străvătit, am făcut din ei „zoimi”, adică docili porumbel și abla de am reușit să nu creștem orășanii, cum s-ar fi dorit.

Ca profesori, nu le-am format, mai tîrziu, tiparul spiritualității, nu le-am largit orizontul, nu l-am învățat să gindească. Privindu-l de toate acestea, mulți au săcăt în apărie ori, dormici să supraviețuască, să-și elargă în paginile a două sau trei manuale, dincolo de copertile cărora n-au mai vrut să fie de nimic. Pe alții, nici ei nu înțin, l-am mutat. Iar dacă în ceea ceva de alegători și-a răscălat, a fost pentru că în vulnerarea lor întinsă s-a copiat disperarea care, în cele din urmă, a izbucnit.

Așa au stat lucrurile. Cum stau ele acum, cînd e mult prea devreme pentru ca ideile înnoitoare, cîte vor fi fiind, să-si își producă efectul în planuri adinei? Singurul modificat și interpretabil deosebită este planul politic. Să ce vedem?

Cum era și de așteptat, partidele de opozitie n-au avut timp să se încheie și să devină prezente firești în viața întregă tării. De asemenea, ele par să mizeze prea mult pe greșelile puterii care, ce-i drept, nu împiedică răgnul să apară ca alternativă, nu-si fac — dar nici n-au fost lăsată să-si facă — destul de cunoaștere a personalitățile și nici protecția. Nu par să fie consiente de un

dublu raport. Puterea actuală este judecată prin relația dintre bine și rău. Unii speră ca ea să ne aducă mult bine, iar alții se tem că ne va duce la rău. Opoziția, în schimb, este judecată prin relația dintre cunoștință și necunoștință. Asupra ei precupările ignoranță. Or, există un adevară care n-ar trebui neglijat: un om îl sperie mai tare necunoștința deces rău. Răul apartine vietii, înțeles, mai greu sau mai ușor, sfîrșit prim și neobișnuit cu el. Atât de astă, în situația sănătății nu-si poate închipui cu bună credință că răul ar putea să atingă din nou proporții aberaante pe care le-a avut pînă nu de mult. Necunoștința, însă, ne împăinătă de moarte, iar acesta nu e un fel de a vorbi, căc ea mai potență stare a necunoștinței chiar moarte. Cu necunoștință nu ne potem obișnui fiindcă și înțelege în noi sentimentul alterității totale, care este de nesupușă. Putem, cum prea bine știm, să fim complicit cu răul, să ne cunoștință nu ne putem familiariza. Împotriva lui nu avem altă soluție decât cunoașterea. Odată înțeleasă, necunoștința dispără, adică se transformă la rindul lui în fapt de viață, mai bun sau mai rău.

Pe fondul acestia de mediocritate, singurul fenomen cu adevarat remarcabil a fost, din decembrie pînă în aprilie, reușita multiplă a vechiului sistem tremecător, dar nu și înexplorabilă reușită: singurul mecanism care a functionat toldeanu bine în față în sistemul comunistic, a fost aceea de a dobândi și, mai apoi, să mențină puterii. A reușit ca printr-o simplă schimbare de nume și prin înălțarea unui număr înfim de persoane care îl au reprezentat să-si dea o nouă față. A reușit să facă în aşa fel ca unei mari părți a populației partidul care a optimat-o timp de decenii să-i pară acum salvator. Complementar, a reușit ca despre partidele care, la vremea lor, încercaseră să imple-

dice dezaforă obișnuită invadătoare pe tineri acelorasi obopriori dintr-o opere. Un simbol și-a asumat Piața Unirii locuitorii potrivită și N-a reușit să îl înlocuiască într-o lăuntru doborâtă, patrulă vînzători și televiziuni electorale cu toate participanții spectacolul temerei unor oameni răgnători putui să el cel al încheierea avea în dorim. Înălțare, îndiferență, Cămpeană, multă altă cunoștință de securități de lătită prea multă și puțină și pe coloane. Cu toate generozitatea și titlul — Că reprezintă Universitatea orase era bătăi care tregului

IDITĂȚII

fiețul nostru acasă, cu o spaimă sărbătorescă. A devenit o frază curentă: poporul român a făcut revoluția din decembrie. Desi dacă am fi exact în afirmații, am spune: revoluția nu făcute-o cel ce au spart manifestația din Piața Palatului, cel ce au stat neapărat la Inter, cel ce au manifestat pe străzile Timișoarei, Clujului, Tg. Mureșului, Aradului și celor cîteva orașe cîte mai sunt, colonelile de muncitori care s-au reînărăsat în dimineața de 23 spre centrul orașului, îngemunchind în fața bisericilor, pentru că nu știau cum avea să se termine totul, cu armata și mai incutrit, dar hal să punem și armata care a pacifizat (cu ordin, fără ordin) — și cam astăzi. Revoluția nu făcute-o, efectiv, doar o parte dintre cel 23 de milioane care alcătuiesc poporul: o fracție dintr-un număr. Dacă ar sta cineva să numeră, ca la un vot deschis, pe cei aflați cu șadevări aleole, în strădu, atunci bănuiesc ce am descoperi: că revoluția a fost cadoul generos pe care o minoritate le-a făcut majoritatil.

De ce călătorie să nu fie înregistrată?

M-am gindit la toate acestea în ultima săptămînă, după ce am auzit foare că la unii membri ai Societății de mitine) o frază cu întîntele polemică și cu un ton categoric: *Foporul român care s-a dovedit suficient de mare ca să facă revoluția din decembrie este suficient de mare (politic, se intențează — n.n.) ca să își voteze!* Păstrînd proprietatea terminalor, afirmării lui pare discutabilă. La ora la care scriu, rezultările votului nu sunt cunoscute, iar cit de mare politică a fost poporul prin votul său ne-o vor dovedi luni și anii următori. Pot spune cova doar despre maturitatea pe care a dovedit-o în organizarea acestelui alegeri. Secările de votare pe care le-am vizitat (29, 30, 31, 32, 117, 118 etc.) sunt în sectorul I (sector cu nomenclatură și intelac-tualitate, mi s-a spus). (Am regretat că nu am văzut centre de votare la sate; fiecare localitate are undeva poporul. Cu ocazia aceasta am observat că eu îl localizez la sat, deși am o căreare îndoielnică fac bine, satele fiind solite de nave-ști și etc.) Sistemul de votare mi-a parță o dovedită a lipsel de experiență a poporului român în această privință. Asadar — lipsă de maturitate. E drept. În ultimii ani cunoscute noastre deficiențe na-ționale: incapacitatea organizatorică, genocidatoare spontană de haos și indiferență străgătoare la car fata de risiba efortu-ului uman atinseseră cole nebunesti. Am fost totuși mirată întîlnind din nou astfel de stări de lucruri — evitabile. Am ob- servat că unii președinti de comisie s-au grăbit să-mi atragă atenția asupra unui fapt tulburător într-adevăr: că nemu-niți oameni au venit pentru prima oară dintr-un imbold interior astăzi de puternic,

rul, să creeze imaginea unor
ire și primejdioase. A reusit
beașă pe muncitorii și pe
pe români și pe maghiari,
în pe bătrâni, pe locuitorii
așe etc. A reusit să arunce
asupra celor mai mulți
aniș și dizidenților dictaturii.
Istoric cred că n-a reusit:
într-oasprea celor care, în
însurgență din București și în
s-au mobilizat tocmai în
săptămâni enameurate mai sus,
nu facă înfănce manifesta-
rii teribilele arme care
i și pe dictator: non-vio-
lent temperat de umor și
az. De acea, adăvărării ini-
ciile dezbaterei organizate de la
la închiderea campaniei
i, absenții, au fost. Aceasta
pînă la un punct, și par-
-avut de elistigat"). După ce
parlamentar trezise în noi
fara va începea pe mină
i care substituile gramaticii
logicil incoerente, ne-am
inge că președintele, fie
milie sau cel ales dinu-

nore un fenomen alt de impresionant
ce dura de atîtea zile și continua în
cîteva săptămâni de metri de locul discuției
în timp ce ei vorbeau. Ce ocazie a
scăpat domnul Iliescu să angajeze mă-
car acum și măcar indirect dialogul
cerut peatru a-i incredința pe acești
oameni că, indiferent dacă i se par-
greșite, nu-i lasă nepăsător revendica-
riile lor! Iar domnii Cîmpeanu și Ratiu
au scăpat prilejul de a saluta apariția
unei forme de opozitie, altă decît aceea
de partid. S-ar putea ea mai devreme
sau mai tîrziu curenții de sensibilitate
să-i coste pe toti trei. Si sper că-i va
costa. N-o spun în spirit vindicativ. O
spun înfăncea nu văd speranță mai trai-
nică în momentul de față decît aceea
ca de acolo, din pielele pe care le-să
animat și atunci, în decembrie, să por-
nească și să umple fara un suflu cu a-
devără inimotor. Poate că acolo se va
naște mai mult decît o formă conimen-
porană și vie de opozitie. Se va naște
o nouă consiliștă a țării, una în stare
să slăvilească noia de arbitrar și pu-
terit și să prefacă în fortă construcții
în enormă energie a Intoleranței și
colectiv astăzi în atitudine dintr-o noi.

ANSWER BOX

*) De pierdut și pierdut, ca de obicei televiziunile. Nu este admisibil să sănătatea dispozitivelor trei ore și să nu pot căuta în aceea fel dezbaterea incit să fie analizate toate mariile probleme ale momentului. A nu pune nici o întrebare cu privire la orientarea candidaților în politica externă, în politica față de naționalități, sau cu privire la concepția lor despre sindicate nu este deosebit de admis. Iar peste arestă incompetenții s-a suprapus lamentabilă porcire a domnului Emanuel Valeriu de a fi tendențios și insinuant.

Tipătescu : ...Votează pentru cine poftești.

Cetățeanul turmentat : Eu nu poftesc pe nimic, dacă e vorba de poftă...-

(I. L. Caragiale, O scrisoare pierdută – Actul II, scena XI)

În astfel de condiții să facă ineritabilă greșeli de atenție. Nimeni dințe cel că gindisera operațiunea nu părea să îl facă un calcul de timp suficient. Oră să fi gindit organizarea mai multor echipe care să se schimbe între ele. Metodele manuale de sortare și numărare ar fi putut fi eveniment și ele mai bine gindite.

Să merg mai departe la susținută de către cel ce dădeau firecolele consilierilor, sperând zădărnic să le vadă micsorându-se înainte de inchidere? „Dinadine au făcut aglomeratia astăzi în București — spuneau unii dintre ei. Ori cite unii consilieri din comisie, întovit după astăzi efort de optiți nedormite, incapabili să se mai concentreze (și concentrându-se totuși, cu o disperată voluntă): „Organizarea astăzi nu a făcut-o special ca să te temă mine. Timpenie, demență. Lipsă de orice grija pentru individ”. (Doar el nu este poporul.) Sau un votan scăpat la înnoptea transpirat, zârind pe doi ierind dintr-o cabină împreună (poate și schimbat între ei doar stamplia)?: „Haotic. Așa se poate orice”. Orice nu, neregulă da. Cineva vine cu două bulle, unele de identitate de bolnavi netransportabili, nu-i voie, de fapt, spune reprezentantii F.S.N., dar are experiență de la alegerile dinainte, dest. Îl întinde broaștire, omul dispără în cabină. La altă cireșă bătrâni au fost ghidati, întoărășiți sfătuți. Covorii de muncă, dar și cu un evident spirit de responsabilitate, oamenii lucrează în echipe, își aruncă mătachinerii, răgeți inevitabile, un tîlnic prezentant al liberalilor (mai toti reprezentanții liberalilor sunt tineri) îmi sună chiar: „sistem toti pe același corabie, bună credință în multi ochi din jurul nostru”. Îmi spun observatorii lor, fesentanți ai votat dimineață, au vîzuri strălucitoare cînd au deschis urna. Nu sunt eu vor, n-ai maturitate politică, îmi sună desorez cel ale căror voturi le-șu amulțit arăta gramezile — cel care n-ai puști stampla nicăieri, cel care nu a votat doar președintele — nu Ioan Iliescu — cel care nu a votat la întîmplare, cel care nu a pus stampla pe fiscare foale. Mă gîndesc la azilurile de bătrâni, la bătrânilor semfori persuasiuni, la dezinformații, la soldațul care a vrut să voteze astăzi, cu certificatul de naștere, nu la unitatea lui din Ghencea (se temea?) voia să voteze a doua oară și la azilurile de handicapi unde cineva a stabilit că votență ori nu votență, încă cel care nu venit adus doar de teamă obscură că dacă nu vin are să li se răsprogeze. Persuasiuni, dezinformații. Sunt și oamenii din partea lor care de cîteva ore de continuu în tim-

GABRIELA ADAMESTEANU

*Orătăniile să facă ce știu
și anume: ouă...*

După ultimele semne, TVR-ul fi plac alegorile, fabulele în spățiu. Mai săptămânilor trecute, copiii — și cerberii lor mai cărunți — au avut de decodat aventurile unui mucenic al ademârului în slujba celor mulți, charismatice hipopotan Hugo. Post-alegeri, în cadrul unui efort de decoimatare (binevenit, nu zicem ba!) a Actualităților, realizatorii au apelat și dinșii la fabulă și la umor, implicit. Întrucât, se stie, umorul descreștește frunțile, face piciorul mic și drege ciobăna electorală. Ediția din seara zilei de 22 mai a cuprins, după relatările și comunicatele riguroase, servite cu un ton obiectiv, dar și cu apel la nestirbita noastră tehnică de a citi, vedea, asculta printre rînduri, și o fabulă televizibilă, aparent fără pretenții, aseptică, ignifugă. Povestea avea drept personaje doi curcani, vinjosi și un cocoșel neascultător și subdezvoltat, hrănit, pare-se, după metode revolute, rămasă de pe vremea odiosinistrei. În fapt, înaripatele se certau pentru dreptul la ograda, pentru *lebensraum* (dacă vă mai amintiți...) ; vizibili, stăpini îndrătuți acolo erau curcanii, pînă în final un intrus nesuferit. Conflictul a avut pînă la urmă un deznodămînt în coadă de pește, cocoșul* recunoscindu-și inferioritatea numerică și nevoinică, cerind abandonul : la finele proiecției crainicul ne-a informat, surzisindu-i pidiose că, după încheierea ostilităților, atît „operatorul însărcinat” cit și „redactorul înfricoșat” au părăsit, și dumneelor,

Fabula, se știe, are și o morală. El bine, stau și într-o care o fi morală acestei fabule inserată într-un program de maximă audiție, după publicarea rezultatelor po-trei sferturi partiale ale alegerilor?

TEODOR SUGAR

NOI VRE

SĂ PURIFICĂM PUTREA!

In Zonă, greva foamei continuă. Corurile din fața Teatrului Național și zecile de mii de bucureșteni care le aparțin seară de seară, rămân în continuare unul dintre puținile semnale de alarmă care se mai trag în tară pentru că care risca să se întredrepte implacabil soare îndrăgita somnolenta a ultimelor decenii. Se săpat de prima frică — frica de Ceausescu și de securitate — poporul se consideră acum vindecat, refuzând existența celelalte frici, teribilă și neieritătoare frica de noi insine, refuzul de a ne privi în față, de a ne vindeca în fața propriilor vinovății. Poporul riscă să fie îndrumat părținete să spore mareea plăcilei naționale.

Apelul la starea de veghe al ANEA BLANDIANA din primele zile ale "liberății" noastre este reluat acum din balconul Universității ANA BLANDIANA rămâne unul dintr-unul aceluiași meniu care au acces la Cuvînt, pentru că și-l arună pînă la capăt, pentru că slujește.

„Așa cum un corp bolnav secretă anticeporii necesari ca să se vindece de boala, constituia bolnavă, amenințată a poporului român a născut acest mitine continuu ca pe o formă de autopurificare, ca pe un argument că suntem în stare să fim solidari unii cu alții, că suntem în stare să fim înorecumă și să nu uităm. Eu cred că atât Proclamatia de la Timisoara, cât și corturile din fața Teatrului Național sunt înainte de toate niște semne ale neuitării, niște jaloane ale morției noastre care să se ocupă astăzi care de cinci luni de zile ne strun el noi nu am trăit ceea ce am trăit, că altceva nici să s-a întâmplat și altceva se va întâmpla doct ceea ce am dorit noi. Ne rămînem nici și suntem: Noi nu uităm noi suntem cei care ținem minte. Vreau să vă spun că ceea ce s-a întâmplat în ultima lună aici consider că este mai important pentru constituția poporului român decât ceea ce se va întâmpla peste două zile în fața urnelor. Ceea ce am invățat noi în această lună este că solidaritatea este superlativul libertății. Vreau să vă mai spun că din decembrie începând s-a dovedit încă o dată că oamenii se împart în două categorii: cel care luptă pentru libertate și cel care luptă pentru putere — iar cel care au reușit să ia puterea s-a dovedit că nu au fost în stare să respecte mai mult libertatea decât puterea. Noi invățăm aici că libertatea e mai importantă decât guvernarea, noi nu vrem puterea, dar dorim să schimbăm înăsări imaginea noastră despre putere, așa cum o stim cu totii că a fost. Noi vrem să sursejăm puterea de aceea această lună pe care am petrecut-o aici și însemnat nu o luptă politică, ci o luptă morală pentru că s-a adresat constituției acestui popor și a incercat să se adreseze constituției oamenilor politici.

Stiu că sunteți urâti și huliti și murdăriți. Trebuie să vă mărturisesc că primesc zilnic zeci de scrisori, asa cum nu-mi închipuiam niciodată că as putea primi scrisori năline de o urâ incredibilă, în care mi se spune că nu mi se vor arde cărțile, ci mi se vor arunca la gât noi, pentru că numai asta merită cărțile moale, după ce eu am vorbit în Piatra Universității. Găsește în cutia postală propriele mele texte restituite, cu specificația că ele ar murdări bibliotecile în care sătăcuseră pînă atunci, dacă ar fi lăuate în continuare acolo. As vrea, de asemenea, să înțelegeti ce se întimplă, nu că mi se întimplă mie și cărților mele, și lucrurile ingrozitoare care se întimplă în preajma noastră, între noi. Cine este în stare să înțeleagă, este în stare să și învingă. Noi, cel de-alici. Il vom înțelege pe toți și nu-i vom urî. Noi nu suntem mai răi și nici mai lași decât altă oară, de aceea sensul acestui mitință continuu este unul singur: să trezescem tara, să-l facă pe fiecare om să se pri-

Citeva seci de mil de oameni aplaudau. Citeva reci de mil de oameni strigau: ANEI BLANDIANA „Te iubim, te iubim“. În Zonă greva foamei continua. Semnalele de alarmă care se trag sănătuiau spiritul liber de orice înrestimentare. Aici nimenei nu este clientul nimănui, decare vine la propria lui judecăție la progrid lui proces.

GEORGE ARUN

ZONA ZERO ANUL TRECUT LA TIEN AN MEN

ORGANISME CARENTATE, AFLATE SUB LIMITA FIZIOLOGICULUI

Spitalul Cantacuzino, Clinica de diabet, nutriție și boli metabolice. De vorbă cu dr. Constantin Ionescu Tîrgoviște, medic primar :

— De la doctor, vă mulțumesc pentru amabilitatea cu care acceptați solicitarea mea. Cu atât mai mult cu cit umbria de multe ceasuri... cum mă prezentați... adică, indată ce spuneam de revista „...” eram îndrumată cu eleganță în altă parte. Lecții, care ar fi stărcă actuală a sănătății populației, după anii în care s-a muncit atât de prost în România?

— Desi specialistii români în probleme de nutriție au stabilit norme de alimentație comparabile cu cele recomandate în toate țările dezvoltate ale lumii, dictatura a utilizat în mod diversionist noțiunile de alimentație ratională pentru a impune populației o serie de restricții alimentare nemai întâlnite nicăieri sub o formă sistematică, aşa cum a fost la noi.

Un singur exemplu: conform indicațiilor specialistilor, necesarul de carne pe cap de locuitor este de 72 kg anual. În realitate, prin comerțul de stat, răția asigurată era de 12 kg.

La sfârșitul anului trecut a fost înființată o Comisie a nivelului de trat. Acestei comisii i se cerea stabilirea minimului în ceea ce privește nivelul de trat. În opinia lui C., se consideră că noi ne aflăm deasupra acestui minim și avea în vedere astfel o reducere și mai mare a ratelor.

Consecințele acestei politici alimentare: la copilul mic, o mortalitate crescută și o dezvoltare staturo-ponderală și intelectuală scăzute. La adolescenții și adulții:

- scădere a performanțelor fizice și intelectuale;
- scădere a capacitatii de apărare a organismului față de diferite agresiuni (de natură microbiană și viroze);
- scădere durată de viață — fenomen înregistrat după 1980;
- respirația cauzelor de bolagă (practică dispărută în alte zone) datorită carentelor alimentare grave în proteine de natură animală, vitamine și substanțe minerale;
- oboselitate (nu trebuie confundată cu reacția de bine biologică cu mărimea ieserului adus);
- prezența anemiei nutriționale trăind carente de fier și proteine cu valoare biologică crescută;
- palorii cu o tentă pămintie, lipsum de tonus;
- boli digestive, boli alergice — datorate alimentelor cu substanțe additive uneori nocive sau depășind limitele admise de standarde internaționale;
- deteriorarea sistemului imunitar de apărare al organismului.

Adăugăm și factorii de stress la toate acestea și vă voi explica frecvența mare a nevrozelor care în unele cazuri au treceat în domeniul nașozerelor.

Starea generală a populației acum? Vorbind de cel sănătos, fără... organisme carentate, aflate sub limita fiziologicalului, intr-o stare de echilibru precar...

NU MAI PUTEM TRĂI ÎN MINCIUNĂ

Piața Universității. Zonă declarată liberă de neocomunism, începând cu 22 aprilie 1990. Aici se adună zi și noapte golani lui Ion Iliescu și strigă „Jos comunismul!”. Aici s-au adunat bulgarii lui N.C., care în 21 decembrie au strigat „Jos comunismul!”.

Sint cei hotărîti să nu mai suporte unirea și minciuna și oroața.

Într-o parte a pieței, într-un perimetru delimitat cu sforțele, 33 de oameni (18 mai 1990) fac greva foamei, 11 dintre ei sint în a 10-a zi, urmăzuind cei în a 18-a. În a 15-a, în a 14-a, și opta, a sasea zi, patru oameni din cei 33 sint doar în a patra zi.

O mulțime curioasă se uită la ei, n-au mai văzut, n-au mai auzit, unii au lacrimi în ochi, întind peste sforțele sticioase cu ceai și flori. Sint multe flori în jurul mogildejelor de corturi și prezinta lor stîrnăgează un gind care îl taie răsuflarea. O parte din curioși nu cred, citește inscrișurile, pentru că nu mai vrem să trăim în comunism, elatină din cap și pleacă mormând, nu cred. Nu cred pentru că s-a murit destul, atunci, în decembrie. Acum ce se întimplă?

Bogdan Grădin: — Da, sint în greva

Intr-o zără în care un copil ceară mamei sale ciocolată, iar mama encravată îi spunea, iaci că te pleznești, de unde să-ți dau,

Intr-o zără în care plecați la mare la 2 Mai, cu sticla de ulei în valiză, unul și zahărul și salamul,

Intr-o zără în care stăruitor, obsedant, se vorbea despre mincare, n-am găsit, de unde ai face rost, am un aranjament, foarte bune sarmale din salam,

Intr-o zără în care astăzi că există, mai există portocale, doar din cojile galbene de pe trotuarul din fața căminului studențesc cu arabi,

Intr-o zără în care o gospodină ascundeau patru ouă în cămară, pentru prăjitura economică de duminică,

Intr-o zără în care la coadă la carne se stătea și 24 de ore,

Intr-o zără în care președintele statului dicta cu precizie că să mărină, de exemplu, 7 g de brinza pe zi, 0.3 ou pe zi etc.

Intr-o zără în care copiii nu știau ce să sint bananele,

Intr-o zără în care oamenii năpăstesc în sanțuri și pe șosea după ghemotoacele colorate aruncate pe geam din viteză,

Intr-o zără în care cantinele studențești rămineau imbăbite de miroslul de stăvrid prăjit (cu varză, cu varză, cu varză),

Intr-o zără în care oamenii paralizați engleză, ne-au prefăcut în animale,

Intr-o zără care n-a mai suportat oroața, umilierea și minciuna,

Intr-o zără în care în decembrie a răsunat frenetic, olă, olă, olă, olă, Ceausescu nu mai e,

Intr-o zără în care Bobu, Dăscălescu și ceilalți se astăză după grată,

Prin urmare, intr-o zără care a răsurnat dictatura, plătind cu singe, cu singe omenește.

In același zără, astăză, după numai cîteva luni, SE FACE GREVA FOAMEI.

foamei din 1 mai... e foarte simplu să vă spun că sintem în grevă, pentru că încă trăim în plin totalitarism. Este un gest extrem de protest. De fapt, este rezultatul nemurătorilor manifestații care au avut loc săptămânal și chiar mai des în ultimele luni, dar care n-au provocat nici o reacție pozitivă din partea actualilor guvernări. Da, glicemia astăzi, este 38 și foarte bine. Răminem în grevă, sintem hotărîti, fără cuvinte mari, pînă la moarte.

Manu Gabriel Marian (Slobozia, 21 de ani, conducător auto): Sint aici de pe 7 mai. În Slobozia sintem lucătă în bătaie... Sintem ca pe vremea lui Ceausescu. Voi începe greva foamei atunci cînd va cădea comunismul. Eu... am lucrat numai pe canale... Dacă vine Iliescu la conducere, ce se va întimpla cu noi? Vom deveni definiții politici? Adică, tot pe cord în urmă cu zece ani.

Manu Gheorghe (Comuna Buciumeni, jud. Dimbovița): (...) nu mai putem trăi în minciună. Ne-ai mintiți din data de 23 decembrie, cînd, cine a trăit în noi? Unde sint teroristii? Ai noștri se văd, sint în cimitir. Sîi pe urmă... Pămintul pe care zic că nă nu-i dău. Pe bani, adică. Atunci, cînd au luat pămintul cu forță, comuniști, ce-ai dat el terenilor? Sîi cînd noștri, și căruțele și tot ce-am avut în curte? Nu stiu ce să mai fac... stau din 30 aprilie în greva foamei, pînă n-ai mai exista... minciună și comuniști în Tara astăzi.

Bucureștiu Nieslău: Sint pensionar. Fac pentru prima dată greva foamei în libertate, am 28 de ani de detinere, casă, Bărăgan, Jilava. Tatăl meu a fost omorât, nu mi-l aduc aminte, pentru că era membru al P.N.T. Gh. Dej mă facea chibzar. Ceausescu — pericol social, Iliescu zice acum că sănătatea sa este... minciună și comuniști în Tara astăzi.

In momentul în care ei intră în comă...

Intr-un cort alb, puțin mai înălțat decît celelalte (o donație a unui institut de protecție), doctorița Camelia Doru controlează cu un aparat adus de un particular, glicemile.

N-ai putut să nu fiu aici. Am venit voluntar. Fac parte din Forumul Antitotalitar Român. Este și doctorul Nicolescu. Nu avem experiență, nu am mai ajutat la astfel de cazuri. În momentul în care ei intră în comă...

Cu cîteva zile în urmă, medicul C. Ionescu Tîrgoviște din spitalul Cantacuzino proclama: „Este evident că pe asemenea organisme carentate în anii orice privare alimentară impusă nu poate să duce decit la tulburări care sint și mai severe și cu instalare mai rapidă decit ne-am așteptă de la o persoană bine alimentată anterior. Modul de reacție poate să fie, prin urmare, imprevizibil, fără a se putea exclude chiar accidente mortale. Orice factor care actionează ca un stress suplimentar de natură fizică (frig, ploaie) sau psihică (neîmplinirea unor aspirații spirituale) pot declansa în organism furtuni biologice greu de controlat, greu de evitat.”

S-a comunicat unităților sanitare (spitale și policlinici) să asigure asistență medicală persoanelor din Piața Universității și să anunțe Direcția sanitată a municipiului București asupra cauzelor respective.

S-a publicat un comunicat al Direcției sanitare a municipiului București în cotidianul „România Liberă” din 15 mai a.c. asupra măsurilor de asistență sanitată și de igienizare a zonelor.

NU NE CĂLCAJĂ DESTINUL IN PICIOARE

18 mai. Piața Universității, Ploaia a stat. Medicul Dragos Nicolescu continuă să controleze tensiunea.

Tăbăcaru Gheorghe: Sint preot. De pe 7 mai sint aici, în greva foamei, alături de ceilalți. Am venit din Beidaud, județul Tulcea. Securitatea mi-a cerut să fiu informator. N-am putut. Am refuzat. De trei ani sint pe drumuri. Nu mai doresc comunism, am dus o viață de cîine în comunism. Nu mai pot trăi în folul astăzi, în minciună... N-am nimic cu Iliescu... Poate să vină Chitică, pot să plece toti eu rămîn să mor aici. Cum să mai trăiesc în frică?

Czakó Attila (Tîrgu Mureș, 28 ani, croitor): Am început greva astăzi în 9 mai. M-am săturat de toate minciunile comuniștilor, nu mai suport Mai bine mor aici. Sigur că-mi place viața, dar sint în stare să fac un sacrificiu pentru alții... E rușinos ce a făcut securitatea la Tîrgu Mureș. Acum, la Tîrgu Mureș, sătul se strigă? „Români, maghiari, sintem go-lani”.

Medicul Doru Camelia controlează glicemile... 42... 48... 51...

Florentina Andronescu (plastician la Centrul de modă): Eu nu sint aici decit de trei zile. Am participat la toate manifestațiile care, Dumnezeule, în afară de cîteva jurnale, au fost întoarse pe dos. Sint oameni care refuză să vadă adevoartul. Am un copil. L-am învățat să nu mintă. Pentru el, pentru toti, au murit sătii oameni nevinovăți... Nu pot să am trăit normal. Nu mă gîndesc la mincare, la confort. Să ai dreptul să nu mai trăiesc de frică.

Piața Universității, zona liberă de neocomunism, a iritat încă de la început pe guvernamentalii provizori. Aici s-a încrezut în 24 aprilie o reprimare politică neascăzută. Președintele C.P.U.N. i-a insultat pe manifestanți. Dialogul, atât de necesar, n-a avut loc.

Toate acestea trădează esența totalitarismului a puterii provizorii pe cale de a deveni, în aceste zile, legitimă.

La Beijing. În Piața Tien An Men, după o lună de prezență continuă, tanările îi au strivit pe manifestanți.

La București, în Piața Universității, după o lună, se vor folosi probabil același „alte metode” amintite de ministrul Chitică.

Dar oamenii care și-au smuls de pe ei vesmîntele și-au înaintat cu piepturile goale în fața gloantelor nu mai pot fi astăzi intimidati de nici o metodă, nici năcără de una originală...

In piață, acum, oamenii cintă:

Să nu mîzări pe-un capital uman distrus Vom spune-năsădeauna tot ce-avem de spus.

Istoria ne-a dat o sansă mare

Nu ne călcă destinul în picioare.

Unul dintre grevășii foamei spunea:

„Față de gestul lui Jan Palach, ceea ce facem noi aici este o bagăță”.

RODICA PALADE

DECLARAȚIE

Următoarea cercetători științifici din Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu” al Academiei Române își exprimă solidaritatea cu demonstranții din Piața Universității și din celelalte orașe ale țării care luptă pentru instaurarea democrației în România și se pronunță pentru un dialog național, necondiționat.

Precizăm că această solidaritate reprezintă opiniile noastre personale, neangajînd instituția.

Ana Maria Brezuleanu	Nicolae Meen
Marius Bucur	Dan C. Mihăilescu
Lilița Botex	Mihai Moraru
Eva Catrinescu	Andrei Nestorescu
Gheorghe Ceausescu	Viorica Nișcov
Mihăela Constantinescu	Ionel Oprisan
Podocca	Mariana Pascu
Rodica Florea	Căinel Plesu
Nicolae Florescu	Corina Popescu
Doina Graur	Tania Radu

Călină Scăraneu
Mihaela Schiopu
Titus Sîrfănescu-Pribot
Marian Vasile
Cătălina Velculescu
Alexandru Săndulescu
Marcel Dută
Monica Spiridon
Rodica Croitoru

JUSTITIA

OCHELARI DE CAL

prin

DECRET PREZIDENTIAL

INSTANȚELE JUDECĂTOREȘTI

(Urmare din nr. trecut)

In anul 1987, numai judecătoria sectorului 5 - din Capitală - a avut de soluționat zeci de cereri ale G.I.G.C. (Grupul Întreprinderilor de Gospodărie Comunală - București), furnizorul agentului termic (apa caldă) și a gazelor pentru blocurile de locuințe din Capitală. Numai în 30 de asemenea cereri (acțiuni, cum se numesc în termeni procedurali) se solicită judecătoriei să oblige tot atlea Asociațiile de locatari la plata sumei de cca. 4.500.000 lei reprezentând penalizările de 1% pe zi pentru neplata în termenul legal (8 zile de la data avizării) și facturilor reprezentând contravalorearea apelor calde furnizate. Trebuie precizat că - potrivit normelor legale în vigoare și în acea dată și acum - întărirea plății facturilor peste 40 de zile - soscotește după trecerea primelor 8 zile de la data avizării - furnizorul G.I.G.C. - trebuie să intreacă livrarea apelor calde. N-a intreacă livrarea, însă, nici nu a cerut judecătoriei - imediat să oblige Asociațiile să-i plătească facturile și penalizările decurgind din depășirea termenului. A lăsat să treacă timpul, dar nu și pe cel de prescripție a dreptului la acțiune - de 3 ani. Într-o altă acțiune, Asociațiile au plătit același facturi - fără penalizări însă. În această situație acțiunile G.I.G.C. - introduce la judecătoria înfațul termenului de prescripție - au prețins numai penalizările. Ce a făcut judecătoria? A admis acțiunile în parte, obligând Asociațiile la penalizările aferente perioadei de 40 de zile - și nu de aproape 3 ani, cind s-a trezit G.I.G.C. - adică în 735.000 lei plus cheltuielile de judecătă reprezentând taxa de timbru totalizând 35.700 lei - în loc de 220.000 lei că a plătit G.I.G.C. În calitate de reclamant, Împotriva celor 30 de hotărâri judecătoresc, nici reclamantul G.I.G.C., nici părțile Asociațiile, n-au declarat recurs. Au rămas deci definitiv.

Numești că, foarte repede, în același an, procurorul general N. Popovici a declarat recurs extraordinar la Tribunalul Suprem în ficare din cele 30 de dosare. Tribunalul Suprem, în „Inalta lui Întelepcuire” (formula apărării avocatilor, care mai toti și aproape de fiecare dată li „acuză” pe toti judecătorii - fără distincție - de a fi posessorii acestor „suprême trăsături”), a admis toate recurserile, într-adevăr extraordinare - și în final - a obligeat toate Asociațiile pîrte la plata integrală a sumelor cerute de G.I.G.C., adică la 4.500.000 lei penalizări și la 735.000 lei cheltuieli de judecătă (taxa de timbru). Mai pe înțeles, pentru toti ciitorii, a obligeat pe toti „oamenii muncii”, atât de „lubriti” de regimul comunist, membri ai Asociațiilor, să plătească acele sume Statului comunist. Pentru că - trebuie să se stie - penalizările respective nu reprezintă deloc o pagubă adusă patrimoniuil G.I.G.C., ci o sură suplimentară a bugetului comunism, că la buget au fost vărate. Mai trebuie să amintim și de faptul că cei ce treceau pe troiuri pe lingă „cotările etajate din beton” - poreclite blocuri - „extramăzine”, cereau locatarilor să inchidă ferestrele pentru a nu răci din cauza frigului emanat de locuințe. În anul 1988, aceeași judecătoria a înregistrat altă 50 de acțiuni ale acuilaș G.I.G.C., pe care le-a soluționat de același manieră ca și în 1987. În 1989, altele 49 acțiuni, soluționate la fel, iar din 1990, pînă în prezent, altele 50, dar acestea n-au fost lîmbilate de G.I.G.C. În termenul legal, motiv pentru care au fost anulate de instanță ca stare. Este exact că foarte multe acțiuni similare ale G.I.G.C. au fost înregistrate și la cetele judecătorilor din Capitală. Deci și alți judecători au fost confruntați cu același gen de procese. Însă soluțiile lor au fost - la unii din ei - contrare celor pronunțate de judecătorii sectorului 5, respectiv conforme opiniile Tribunalului Suprem. Si astă - paradoxal - sub imperiul acelorași dispozitive legale care trebuiau aplicate uniform și nicidcum diferit. În cifre, s-au jefuit din miserabilul „buget” al mulților mil de locatari, zeci de milioane de lei pentru a se asigura realizarea unor lucrări gigant - nu numai nerentabile, dar și inutile - și pentru a căror întreținere s-au mai cheltuit și se mai cheltuiesc și acum alte sume enorme pe seama „sănătă-

și volum - nu de pacienti - ci de probleme generate de starea conflictuală la care m-am referit în prezența expunere. Ca să judeci cu deplină atenție, competență, seriozitate și răspundere, avind pe masă zeci de dosare (unorii aveau și în jur de 100) deosebită - numai unul singur este încă aproape prea mult - este - nu imposibil - ci o anomalie. În cauzele penale, totuși mari de inculpări, multe fapte impunute săvârșite în intervale de timp mari, martori multi, rapoarte de revizie contabilă ce se bat cap în cap, expertise, contraxpertize, supravizorii, ce se bat și ele cap în cap. Cu procese verbale și multe alte acte - de tot felul - etc., etc., cu mulți avocați ce nu întotdeauna au interes să se facă lumină - că doar ei săpără - și cu cît întunericul sau măcar umbra săt mai intense, cu atât cu sansa să obțină o soluție mai bună pentru client. Cu un procuror care uneori nu facea altceva decât - vorba turcului - „bagam titlul”, chiar dacă titlul nici nu se apropiea cu toate scînteile - nu de inteligență - ci de logoră - menite să-l facă să arde. Cum să dai o hotărîre din beton armat? Adică, perfect motivată, bazată pe dovezi certe, pe texte de lege exact interpretate și aplicate. Nu-i deloc usor! Nici în procesele civile, lucrurile - uneori - nu stau altfel, chiar dacă aici lipsesc - de regulă - cel ce „bagam titlul”. Nu lipsesc însă - în unele - numărul mare de casete de cerere, numărul tot atât de mare de drepturi sau legițime ce trebuie apărate - fie ale reclamantilor - fie ale părților, judecătorului nefiindu-i permis să fie pentru unii mună și pentru altii ciudă. Să pe totă acasă mună, Statul comunist n-a dat decât doi bani, atât medicilor și și magistratilor civili. N-a pus prea pe ea, desigur activitatea lor - corect îndeplinită - asigură sănătatea fizică și morală a întregii societăți umane. Aceiasă Stat, prețin „uman”, a făcut însă - consistent - nu inconsistent - tot - absolut tot - ce a fost posibil și chiar - aparent - imposibil - ca să distrugă și fizic și moral, nu numai societatea umană în viață, ci și cea ce se naște în zilele noastre. Astă stind lucrurile, cum am mai putea avea încredere în vechile nomenclatură, care a susținut cu totă convingerea și puterea, ideologia comunistă, altă de „umană”. Nici nu mai putem avea încredere în anticul Iamus - cel cu două fețe. Să acum să adăugăm și cîteva mențiuni despre opicia celor ce au venit, vrind-nevrind, în contact cu instanțele judecătorescă - încă o dată - civile - nu militare. Aceștia pot împărții în două categorii. Prima reprezintă pe infractori ce au fost condamnați pe drept, căci el constituie majoritatea de necontestat. Dintre aceștia numărul extrem de puțin nu au de adus cricile celor ce iau cerceiat, jucați și condamnat. Toți ceilalți au fost și rămăși cricile vehementi, răspindind convingător în toate contactele ce au cu lumea lor și - mai ales - în afara ei - „nedreptatea” ce li s-a făcut, chiar și numai pentru considerență acceptată de tot oamenii că „tot mai bine e liber, deci închis”. Ba că n-au făcut ei ce îl s-a imputat, că altii, ba că au făcut, dar nu chiar atât sau chiar aşa, cum îl s-a reținut; ba că pedepsile au fost prea mari - chiar dacă uneori au fost totuși mai blînde; ba că nu îl s-a suspendat executarea pedepsei sau nu au fost măcar beneficiarii executării pedepsei la locul de muncă etc., etc. Unit din ei - mai puțin recidivisti - s-ar putea să săbădă dreptate, cel puțin cu privire la cantumul pedepsei - uneori exagerată. Cind îl s-a stabilit pedeapsa, „balanța” judecătorilor era defectă, dacă nu chiar absentă.

A doua categorie include părțile din procesele civile, respectiv reclamantii și părțile, aflate în conflict. Este împede că - în afară de cauzurile în care părțile se împacă, iar instanța la act prin hotărîre de această împăcare, în rest, soluția adoptată - indiferent în ce proces - nemulțumeste - obligatoriu - pe cei sau col ce au „pierdut”. Acest evanesc este folosit în deosebite de toți cei ce nu obțin satisfacție - după cum ceilalți folosesc expresia „am cîștigat”. Toți cei ce au pierdut sau apropone toti declară recurs, iar soluția dată în recurs păstrează uneori același ce le au exced puterea lor de înțelegere. În verosimul lucrurile de total, fie în parte. Astfel se întimplă - tot uneori - ca fiecare mulțumit inițial să devină - după recurs - un nemulțumit și invers. În cîteodată toți mulțumiti și nemulțumiti devin - în același timp - posesorii ambelor sentimente. Mulțumiti, dar nu în întregime și nemulțumiti pentru lipsa de la întreg. De unde - nu putini, ei foarte mulți încep să facă memorii la Procuratura Generală, solicitînd promovarea recursului extraordinar în favoarea lor - evident. Să dacă se admit, iar instanța suprimeră admisi și ea recursul, satisfacțile sau insatisfația părților încep iar să devină interzisibile și pînă la urmă vom constata - din nou - supravîntuirea ambelor situații. Întotdeauna - prin urmare - vom observa existența ambelor categorii neputindu-se niciodată concorda că numărul uneia ar fi mai mare sau mai mic decât al celeilalte, dar nici egal nu poate fi. Sunt și cetățenii care, chiar dacă ar trebui să se declare mulțumiți, tot n-o fac. Astă sint ei! Să sint așa pentru că pretențiile ce au exced puterea lor de înțelegere. În aceste condiții - ce exprimă realitatea - este usor de admis că mulțumitii văd Justiția dintr-un unghi favorabil, în timp ce toți ceilalți o văd cu totul altfel sau n-o văd mai deloc chiar dacă și pun ochelari de cal de care obișnuiesc să se folosesc, mai ales cind vor să-si „lărgescă” cîmpul de vedere.

Morală ce trebuie despărțită din întreaga această expunere este: curățarea instanțelor judecătoresc de „nechemat”, obligație ce trebuie îndeplinită de ele și nu de alti factori din afară sau de asa-zisa practică de casare: selecțarea noilor judecători exclusiv după criteriul valorii profesionale și integrității morale; salarizarea judecătorilor - nu la nivelul plutonierilor majori din poliție - nivel nici pînă acum măcar egalat - ci la nivelul extrem de importantă lor misiuni. Ca în Anglia - de exemplu - unde chiar dacă oferă unui judecător o insulă „de vis” în Pacific sau nu știu ce castel princiar cu nelișitul parc și „importantul” teren de golf, totuși renegăști să-i schimbi conduin morală ireproșabilă; să se asigure instanțelor sediile corespunzătoare, cum au fost vechiile palate de justiție, construite special pentru Justiție (în ceea ce mai mare parte luate de regimul comunist și transformate în case de cultură) și nu foste gradjuri sau foste circiumi, cum le-a dat același regim.

Stilul dreptului trebuie considerat a stilului exactă - ca matematica și fizica - și nu abstractă, pentru că nici adevărul, nici dreptatea nu admit abateri sau toleranțe - nici chiar de ordinul micro-nivelor. Fără adevăr și dreptate, care n-au grade de comparativ, gresim oricum, dar eu viață, libertatea și drepturile ce-i mai sunt date omului, nu avem voie să gresim nicicun.

IOAN MARCULESCU

„Sintem încă incapabili să înțelegem că singurul reper autentic al tuturor acțiunilor noastre, dacă este că ele să fie morale, este responsabilitatea” (VACLAV HAVEL, Discurs către Congresul S.U.A., 21.02.1990)

Fotografie de
EMANUEL PARVU

SCOPUL CURĂȚĂ MIJLOACELE

SĂ INTRE CU FORȚA ÎN EI

• ...trei plăsoane, două de la televiziune și unul din Victoriei. Cu trei plăsoane astăzi și cu alătura două de acolo, punem mină pe ei.
 • — ...două autobuze de cadre au plecat acum, de cîteva minute, putem intra printre ei și terminăm. În cînd drumul să-l luăm și la băstoane, dacă se vor doda la acție de lovire.
 • — Fii așa că-ti mai vin încă trei plăsoane ca să faceti treba mai bine.
 • — Nu știu dacă va mai fi nevoie, dar să vînd direct.
 • — Direct acolo vîn, dar să-l întâmpine cineva...
 • — Acum vîn acolo forțele și să intre cu forța în ei. Să intre cu forța, dacă mai încearcă vîrnumi să opună rezistență.
 • — Permiteți să raportezi.
 • — 431 pentru 430, 431 pentru 430, 430 pentru 430, 450 pentru 430.
 • — 420, 450.
 • — Fiți atenți acolo, dom'le, văau soalit forțele... intrăți peste ei, că sănt acolo mai puțini și nu trebuie să... cu mașinile... și să dâm drumul la circulație în același timp.
 • — Am înțeles.
 • — Să se intre imediat... Sunt două autobuze pline cu suboieri, plus unul cu militari în termen. Intrăți în ei și dați-i la o parte. Dacă nu, folosiți bastonul.
 • — Am înțeles.
 • — Un autobuz intră pe o parte, un autobuz intră pe cealaltă și dâm drumul la circulație din ambele sensuri.
 • — Am înțeles.
 • — Sint și mașini de la Circulație... ca să le vorbez prin porta-voce. 430!
 • — 430. Am reținut, am reținut.
 • — Stați pe loc.
 • — 431 pentru 430.
 • — Să trăiti, am înțeles 430.
 • — Să fotografesc portavocele (sic!) echipajelor de circulație...
 • — Am înțeles.
 • — ...să fie patru mașini cu porta-voce ca să întinderă pe distanță.
 • — Trădi, am înțeles.
 • — Să-l întimidașăm și cu bastonul, trebuie să-l întimidașăm, dacă nu se dau la o parte. 430.
 • — Trebuie să ai dubă pregătită, să putem să trimitem pentru Dîncă, acolo, la fața locului.
 • — Am reținut.
 • — Dubă, dubă, să ai pregătită ca să trimitem dină Dîncă.
 • — Da, da, da, da. Nu știu dacă n-o să fugă acum, dar tot îl luăm, că trebuie să-l prindem. Neapărat. 430.
 • — Vă raportează, trebuie forță nu numai din bătări, din jur de aicea și de la Intercontinental, dar și de jos, dinspre Piața Unirii și din spate, din România, că să-l prindem la mijloc, să facem blocadă la fața oamenilor noștri și nu putem intra. Trebuie prinși din mai multe locuri...
 • — Da, da, da, să fie înconjurată. Să vîne, mai vîn acuma 3 camioane... trei camioane de militari în teren de la Piața Victoriei ne vîn...

SĂ INTRE ÎN SISTEM PANĂ

• ...este foarte multă lume care priveste curioză și numai în mijloc au mai rămas vîro optzeci de persoane care scandeză.
 • — Nu, domnule. Să se intre după sistemul... să se intre în sistem pană, dom'le, în ei...
 • — Măi. Metroulă, mă bătăiuse, intră mă, bătăiuse, în ei, ce dracă! Vezi că mai vîn plăsoane, de intrăți măi. Vîn eu acolo, măi, la fața locului, dată-o dracuș, mă bătăiuse.
 • — Am înțeles.
 • — ...nu știu la ce număr răspundet, dar spuneți-mă dacă mă-ai înțeles.
 • — 434.
 • — Tot mereu spuneți că ati înțeles, dar nu-ăi înțeles nimic. Sistemul totuși o mulțime domnule. Ați primit ordin, categoric, băgăti-șă în pană, dată-de-a parie frumoasă, cu cotul, dacă nu vor cu cotul, cu bastonul... că e, e, e ceea ce mai slabă poliție din Europa, dacă nu reușim să rezolvăm această problemă, 430!
 • — Ordonați.
 • — Să intre prin pană, drăguș, faceți triunghi și intrăți în ei.
 • — Am înțeles.

(CHIȚACHIADA)

Din declarația făcută de ministrul de interne, Mihai Chițac, la emisiunea de Actualitate din 15 mai 1990 :

„...în calitate de ministru de interne, mă interesează ordinea și linisteia publică și voi face tot ce pot și în continuare, ca să asigur cetățenilor o viață mai cotidiană, mai liniștită (...)

Banda contrafăcută a fost adusă în 24.04, cînd se vorbește despre atrocități, despre o serie întreagă de probleme care, practic, nu au avut loc. Poliția a intrat dimineață, la cinci și un sfert, ca să ocupe trotuarele din această intersecție. Nu s-au făcut comunicări, pentru că nu a fost nevoie. Nu s-a intrat în forță, pentru că, la cinci și un sfert, nu exista impotriva cui să se manifeste forță (...)

Noi, poliția, nu avem alte scopuri, decit să apărăm interesele populației (...)"

- — Dacă tot nu se dau la o parte, dati cu cotul și cu bastonul.
- — Am înțeles.
- — Vezi că vîn trei mașini de la Piața Victoriei. Trebuie să coboare acolo, la Inter. Coborâi și îl luăi din spate...
- — 52, cel care vîn de la Palatul Victoriei trebuie să se și desfășoare repede și să intre, că dacă așteptă să-i mai primească cineva, nu mai facem nimic.
- — Cineva trebuie să-l întâmpine ca să le dea misiunea...
- — Bău, dar imediat ce să-șu coboară, să poată intrădevăr să...
 ● — ...la întărimpare trebuie să le dea misiunea pe loc. Sunt militari în termen, și trebuie să le dea misiunea.
- — Sunt militari în termen, și trebuie să le dea misiunea.
- — 431, 431 pentru 430, 431 pentru 430.
- — Nu mai dai de el. Sună pe altinevă.
- — 431 pentru 430, 433 pentru 430, 430 pentru 430.
- — 21.
- — Care este situația?
- — Cât sinteți?
- — 101. Vă rog să-mi spunăți care este situația.
- — Stați puțin să vă recunoște. Nu vă sănă cine sănseți. Care este poziția dumnei, acum? Poziția... N-am auzit ce-ati semnat... Nu, nu, n-am recepționat.
- — ...Dragul meu, astăzi am înțeles, dar poziția dumnei să o știu.
- — Vă dinspre Otopeni.
- — ...sintem în curs de împrăștiere și unei... unui grup de la Universitatea.
- — Cât sint?
- — Erau vîco 250. Acum au scăzut la vîco 100 și sint foarte aprigii, căutam să-l împrăștiam de acolo, că au blocat circulația.
- — Am înțeles.
- — 101, sănt 52.
- — 52, sănt 101.

SĂ INTRE CU BASTOANELE ÎN EI

- — 52, aşa cum să raportezi, am lăsat măsură secură. Am adus trupe și din altă parte, pentru că să blocăm intersecția... și timp de aproape două ore circulația nu a funcționat. Acuma am dat drumul la circulație și am adus aproximativ 200 de oameni ca să intre cu băstoanele în ei...
- — ...Să se ia măsură, să fie dusă, reținută.
- — Astăzi și facem, astăzi și facem.

- — Am reținut, am reținut.
- — 430. Dar ce se întâmplă totuși? Nu se miscă nimic acolo?
- — Sunt acolo trimise forțele, 52, sunt trimisă și locuitorii, 1-am trimis acolo... să las nicaș și să plec din nou acolo?
- — Nu. De aci nu plecăci, pentru că de aci nu vîn forță fizică puteți să rezolveți problema, trebuie să-conducă de unde sinteți.
- — Am înțeles.
- — Cine-i ce poate să răspundă? ...430, la vezi cine poate să-ți dea relații? Care mai este situația în piață? Ciji oameni sănă acumă de-a noiștri în piață?
- — Avem 100-150 cu totul acolo, 52.
- — Hai, măi, hai odătă măi, hai, faceti oaleacă, și să ne raportăm cineva, ce dracu mai și pe-acolo.
- — 434, răspunde pentru 430.
- — Raportează, 430 încă nu-a venit la mobil.
- — Da, el este acolo, cel puțin să-mi deseneze un raport, care este situația... să se actioneze împotriva lor.
- — Nă deplasez eu acolo să tan legătura cu 434.
- — Nu părăsi, măi, mobilul.
- — 434. Dinspre Piața Română nu-avă sortit încă efectivile aia?
- — 52, raportează că n-am posibilitatea, intruci să înspate, aici la Universitate.
- — La Onești este cineva? La intersecția Onești? Bătăile, Onești și cineva? La Scala și cineva?
- — Meteoru, Meteoru. Răspunde la 430.
- — Da, sănt Meteoru.
- — N-avăi măi, niste legături acolo, la Scala, la Onești?
- — ...Încă nu-șa dat drumul la circulație... încă nu te pot aprobia că să-șu facut barajă, om la om.
- — Ce barajă om la om? Din cine?
- — Cei care au stationat pînă acum.
- — Să intre, domnule, în ei acolo, să intre domnule, în ei cu sistem de pătrundere.
- — Să mergem pe la Inter, că au șosat subunitățile aleasă și trebuie preluate de acolo.
- — Am trimis niste ofițeri de vîco cinci minute, 430 pentru 430, 430 pentru 430, 434 pentru 430.
- — ...spune-i, dom'le, să vîn înspate și să-șu intre cu ei, domnule.
- — Vă raportează.

„Aș fi neînțelept să vedem triste moștenire a ultimilor patruzeci de ani ca ceva străin de noi.” (VACLAV HAVEL, Interview in Financial Times, 19.03.1990)

Fotografie de EMANUEL PÂRVU

SCOPUL CURĂȚĂ MIJLOACELE

FĂRĂ COMPLEXE

Sedinta C.P.U.N. din 21.01.1990 incepe la ora 10. Dar telefoanele sună acasă încă de la ora 6,00: demonstranții din Piața Universității au fost bătuți de Poliție. La celiștii expăti ai Istrului sunt oameni care trecău, la ora 5,30 în apropierea Pieței; sau care au vorbit cu molescați. Voici demne de incredere. Totusi probete „autentice” le voi vedea și doar ză, pe spatele unei victime: iar peste lucru și ză en insuși voi putea arăta patru proze declaratii ale oamenilor bătuți. Până atunci, în lăsă de elemente concrete, urmărește cu atenție ce se întâmplă în C.P.U.N. Sunt mulți care au aflat de eveniment și în sală și-a creat agitație. În spatele meu Petre Roman anunță pe generalul Diamandescu că a lăsat locul lui Jean Moldovan. Peisajele minunate generale dă o explicație în față a peste două sute de parlamentari interchintăti. De la pupitru respinge calm, stăpân pe sine și că un aer superior ideea oricărui actiune agresivă a Poliției. Aceasta a fost chemată să facă un baraj în zona Intercontinentală, ca să apere carosabilul. A lăsat pozițile la distanță fățu de cel din Piața Universității. Fără să facă nimic altceva. Iar demonstranții, profitând de timiditatea acestor copii imbrăcați în uniformă, au început să-i provoace. Trei soldați au fost răniți și a trebuit să fie dusi la infirmerie. Alții au fost injurați, secupați... Dar cum, Poliția și demonstranții au stat la distanță și trei polițiști sunt răniți? Cum vrei să acceptăm asta ceea? se întrebă cineva voici recalcitrante din sală. Generalul Diamandescu duce mină la piept și roagă să fie crezut: Poliția nu a făcut absolut nimic. Revine mereu la aceeași explicație: en polițiști blinișii chemați să apere carosabilul. Să aperi carosabilul în ora 5,30! Nimeni din sală nu remarcă acensia absurditate. Proaspăt Inspector General al Poliției cere convingător: „Dați-mi un singur nume, numai un nume de om lovit”. A jucat prea tare! Cineva vine cu o întreagă listă. Generalul Diamandescu privescă listă și face. În sală se strigă: este o listă cu nume. Dar acolo la pupitru omul puterii se uită la listă și nu zice nimic. Nu și face complexe.

GABRIEL ANDREESCU

(Urmărește din pag. 13)

Kinoaul Ciclop, unde toată lumea din intersecția de la Universitate a sărit pe aceste autobuze, și i-a obligat să se întoarcă.

- — Să efectiveze unde sănt?
- — Au rămas în autobuz și cu autobuzele au intrat în spate. Pe Batiștei.
- — De ce nu au debărcat cum au ajuns autobuzele, ce au așteptat?
- — Intră în fugă, 54, imediat...

ȘI AU INCEPUT SĂ MĂ HUIDUIE

- — Trimite repede dispozitivul, căcăcia este principala sălbăticie...
- — Pentru 54.
- — Vă răspund astăzi.

Fotografia de EMANUEL PARVU

• — A început să formeze cordonul cacea, la 13 Decembrie?

• — Nu, nu s-a format nimic. Sunt circa 1000 de oameni.

• — Sunt circa 1500 de oameni cacea. Nu este posibil acum... Este deosebit de periculos să ieșim cu 400 de oameni acum...

• — Sunt 400 de oameni, ieșiti mai, 400 de oameni... Faceți cordoanele alea.

• — 454

• — Ordonați!

• — De, faceți apel la ei să nu?

• — Nu le-am făcut apel...

• — Ba nu, apel politică. Vorbiți frumos: domnilor, se una o ţară interioară la noi, domnilor, evitați posibilitatea de scandal. Vorbește-le continuu.

• — Exact asta le-am vorbit, 54, și au început să mă huiduiască. Sunt în accusă conjunctură și nu mă pot apropiă, pentru că s-a format, nu raportez acuma, două grupuri pe mijlocul bulevardului. În dreptul parkinguil, pînă la acelă cruce, sunt foarte puini, și au format două grupuri și majoritatea e-sau din nou jos, la intersecția de la Universitate.

• — 434 pentru 54.

• — Ordonați!

• — Camera dnă, de luate vederi a funcționat, da?

• — Nu a funcționat pentru că nici nu s-a putut da joc din masină.

• — Dacă nu constituisti cordonul că să nu mă avâză în piață, să vînd cu cordonul de acolo, să-i scoatem din piață.

• — Încercăm...

• — ...Liga poporului, Democrația liberă, 16-22 adică aceea sunt și sute de persoane. Noi am vîzut una acolo, în stradă, dimineață. Si pînă la primăvara, 100-150-200-250 de persoane. Si alta este acum. Acumă sunt 1500 de oameni.

• — Da, mă, Pătrâscu, mă, de ce, asta ne împiedică să facem un cordon mă, bătătule?

• — Pot să cobor, de em, așteptă să vînd cordonul. Adică să vînd, să vînd cordonul forte. Si cind au ieșit autobuzele, aşa, imediat, au venit peste noi.

• — Bine mă, au făcut treaba asta. Da, uită, acuma întră și Doamna. Să-mi vîn cera forte la Arhitectură și rezolvă măcar cordonul asta. Prima măsură, să pe urmă o să vedem noi...

• — Ce se întâmplă, de ce nu se formează acest cordon, 434? Nu este cazul să riscăm acumă. Nu este cazul, să peste 1500 de golani.

• — Dispozitivul asta, mă, cordonul asta trebuie realizat, mă, înțelegeti, cordonul asta trebuie realizat, mă bătătule, de ce nu înțelegi?

• — Sunt prezent, Ordonați!

• — Domnule, realizează cordonul respectiv chiar dacă îl face la distanță...

• — Să ce misiune are acest cordon, domnule?

• — Misuniunea acestui cordon este ca să fie prezent acolo și vom vedea reacția. Ordinul e să-i descurajăm și să plecă.

• — Nu este cazul domnule ministru, nu este cazul..., mai bine aducem forte dotație corespondență, cu casca, și îza intervenim...

PIAȚA ÎN STALINISM

II.

Acțiunea regulatoare a pieței are un caracter spontan, ea rezultă din interfețarea unui număr de mecanisme specializate care formează loialitatea și structura: structura economică. În societățile occidentale corectarea acestor acțiuni de către stat și distorsionarea ei de către monopoluri au un caracter deliberat, fiind realizate de agenți sociali care se constituie în organizații. Funcțiile de reglare marchează astfel o tendință de deplasare dinspre mecanismele cu acțiune spontană către agenți cu acțiune deliberată.

Stalinismul precipită această deplasare împingind-o pînă la ultimele ei consecințe. Drept urmare piața nu mai este pur și simplu corectată sau distorsionată, ea este complet subordonată. În punctul în care obține această subordonare, statul și monopolurile nu mai acționează separat, ci fusionă și formează un monopol global și absolut. Exercitarea unui asimilat monopol fără precedent istoric reprezintă în aceste circumstanțe o funcție vitală care nu-si găsește corespondent în structura societății. Orindunașul stalinistă a societății susține funcții vitale fără a putea genera agenții în stare să le asume. Criza insurmontabilă de agenți sociali conduce în cele din urmă la inventarea unor agenți substitutivi, a căror capacitate de a-și asuma funcția nu le conferă și capacitatea de a o exercita într-un mod satisfăcător. Astfel monopolul menționat este asumat de o instantă a cărei adevărată funcție nu este aceea de a interveni în acțiunea regulatorie a pieței, ei de a o preluă și a o exercita în chip în același timp direct și indirect.

Indărătuțul acestor transferuri nu se asuprind întotdeauna strategice, ci constringerile inevitabile pe care le producă antinomia dintre natura prematură și natura radicală a acestui anti-capitalism. El își afiră natura radicală printre altiele pentru că blocind acțiunea regulatorie a pieței se căută în insuși favorul capitalului. Pe de altă parte, el își dezvaluie natura prematură pentru că are forța de a bloca mecanismele pieței, dar nu și forța de a genera mecanisme alternative, datează cu

PAVEL CÂMPEANU

un potential functional superior sau chiar egal. Crește astăzi dezarticulare, statul și monopolurile nu doar agenți substitutivi, ci și necesitatea unor astfel de agenți.

Lipsa alternativelor nu se reduce la mecanisme, ea se extinde și asupra preaumitivelor agenți substitutivi. În condiții date, funcția de reglare nu poate reveni decât agentului care impune redistribuție ei — și acest candidat unic este puterea. Autonostindu-se cu o funcție de statuiri dimensiuni, puterea suferă transformări de substanță, o veritabilă metamorfoză. Mai întâi, dintr-o putere politică dominatoare ea se va transfigura într-o putere globală, în același timp politică, economică și socială, competența ei devinând universală. Apoi — dar de fapt simultan — dintr-o putere înălătură relativă și se va prefeca într-o putere a centralizare capătă forma paroxistică a personificării. Ajuns în această fază, transferul funcției de reglare parcurge o sau două tranzitii: de la nivelul mecanismelor la cel al agenților, iar acum de la nivelul agenților la cel al actorilor.

Mecanismele economice sau agenții sociali care îndeplinește funcții formează structuri, pe cind actorii individuali formează organizații. Deplasându-se de la nivelul mecanismelor la cel al actorilor, funcția de reglare se deplasează implicit dintr-o ambianță structurală într-o altă ambianță organizatorică. Astfel, acest aspect al metamorfozei puterii cuprinde în sine metamorfoza convergență a societății și cărelor caracter natural de structură socială trece căre caracterul artificial de organizare socială globală. Această schimbare nu deurge dintr-o alegere, ci dintr-o criză: nefiind în stare să instituie un anti-capitalism de ordin structural, puterea instituie o ordine organizațională, după modelul clasic al organiza-

țiilor birocratice. Natura acestelor ordini corespunde naturii regulatorului însărcinat să o asigure.

De-a lungul anilor critica stalinismului a arătat mai puțin interesul de ambivalență acestor transformări, decât de componenta ei strict politică. Printre pionierii acestui demers un loc special îl revine lui Trotsky. Concentrată asupra „bonapartismului” analiza lui opera o disidență defensivă: ea reduce degenerarea stalinistă la sfere puterii, reafirmând caracterul socialist al structurilor socio-economice și deci, implicit, legitimitatea și vitalitatea operelor istorice a revoluției.

Pălmoasa lui formula, ale cărei reverberări mai slăvite pe alocuri și astăzi, era cea și unul stat muncitoresc suferind de o degenerare birocratică localizată la nivelul puterii. În realitate, stalinismul combină birocratizarea puterii cu birocratizarea organizației sociale și tocmai funcția acestor două transformări într-un proces util este cea care definește emergența ordinelor sociale staliniste și care explică persistența ei. Întră acest tip de putere și în acel tip de organizare socială nu există o relație de disonanță, ci de consonanță doplină.

Deosebirea dintre cele două demersuri pune în lumină deoseberele dintre două concepții asupra stalinismului, una parțială, cealaltă globală. În accentuația celei dinții stalinismul reprezintă un regim politic, deținută puternică prin simplă răsfurnare a puterii care încorporează acest regim. În ceea ce a două concepție stalinismul reprezintă o formă socio-economică, înălțurarea lui reprezentând în mod necesar transformarea concomitentă a structurilor societății, economiei și puterii, mai precis a organizației globale care tine locul unor astfel de structuri.

Personificarea acestui tip de reglare provoacă anumite confuzii unora dintre criticii ei. Aceștia sunt inclinați să reducă esențial constantul și rigiditatea coercitive, centralizate, la esențial fragmentat al actorilor care se personifică. Experiența

istorică acumulată arată însă că acesti actori au fost prea mulți, prea diferenți ca indivizi, au repetat acest esec în prea multe tări și prea multe perioade pentru a ne mai îngădui să căutăm cauza fundamentală a acestui insucces general în carentele lor personale. Indoiala nu prevăd manifestarea acestor carente, ci ponderea lor în degradarea stalinismului.

Adoptind această vizionă riscul să reducem falimentul istoric inevitabil al unei orinduri sociale genetice condamnate la deficitul psihologic accidentale ale diversilor lideri. Nici un popor nu stă mai bine decât noi, din experiența sa recentă, la ce dezastre pot duce asmenii deficiente atunci cind ele degeneră în monstrozoitate. Totuși, în primul rînd nu variațile individuale, ci carentelele de individ este cea care va impiedica pe orice actor să devină un reglator funcțional al întregii activități economice și sociale. Înaintea limitelor manifestate de către diversi indivizi, ceea ce exclude îndeplinirea funcțională a acestui rol este limita generală a potențialului uman. Nici un actor nu poate deveni un substitut funcțional al mecanismelor pieței. Blocind aceste mecanisme, stalinismul creează în același timp un rol social crucial și imposibilitatea îndeplinirii lui. Socializarea sub această formă a funcțiilor puterii este inseparabilă de privatizarea exercitării ei, puterea se socializează extinzindu-se și se privatizează personalificindu-se, în același proces.

Dacă admitem că orice putere este prin esență și politică, vom admite, așa cum se întâmplă așa, că această economie subordonată puterii este o economie politizată (ceea ce se smule de altfel desore societatea stalinistă în ansamblu). În realitate însă nu orice putere este prin esență și politică, natura ei depinde de jerarhia funcțiilor pe care le exercită, de natura mijloacelor și relațiilor pe care le folosesc în acest scop. Privită din acest unghi, metamorfoza introdusă de stalinism conduce nu atât la politicizarea economiei, cit la economicizarea puterii. Ceea ce definește stalinismul nu este o putere politică excesivă, ci o putere care pe calea excesului și-a deplasat central de greutate, dincolo de politică, devenind o putere globală.

(Va urma)

ALTERNATIVA ORANJ

Pentru mica antologie de texte și fapte oranjupe care o prezintă în traducere, de un real folos a fost revista ACROSS FRONTIERS (Fall-Winter 1989, volume 5, number 3). Publicată la Berkeley, California, ea difuzează programele și discuțiile opozitiei democratice est-europene. Din sumarul numărului în discuție amintim: Apelul de constituire al Noului Forum (R.D.G.) Originea și impactul grevei minelor (Uniunea Sovietică); Noua Elită (U-

gară); Citeva propoziții — petiția Cartei 77 semnată de 30.000 de cetățeni în iunie '89 (Cehoslovacia). Pe lângă un articol despre consecințele tracării la economia de piată, Polonia e reprezentată prin pasajele dintr-un eseu al lui Mariusz Urbanek „Revoluția eiilor”, despre happening-urile de stradă organizate de Alternativa Oranj la Wrocław.

In postul Crăciunului '89, în orașele României s-a produs o neasteptată ceremonie colectivă de purificare prin sacrificiu liber acceptat. Fără vreo regulă, fără vreo tradiție (decit poate cea ascunsă în sufletul lor) zeci de milioane de cetățeni au ieșit în stradă, pentru a se salva de la o spălăcică și definitivă pătărire. Si au obținut, cred eu că firesc (și nu miraculos), răspunsul socială și efectivă care orice sărbătoare ne-o permite să ne-o dărui cind ne ureză implanirea tuturor dorințelor: dreptul la speranță.

Televiziunile insurgenților le-a redat românilor colindele și desene animate. Alții au avut, tot atunci, grija ca portocaliile să se reinnoiască îngrijit bradul de Ajun. Nimici n-a considerat aceste gesturi ca deplasate. Din contra, A transmis „maniera roz”, cind egli incendiul și sub tirul gloanelor, zvonurilor și trădărilor, mi se pare o soluție grăioasă și ilăoasă ca o axiomă. Fiindcă profesionistilor violentei și dezinformării un singur lucru nu le convine, pentru că nu-l cunosc și nu-l pot manipula, într-un cuvînt nu-l au în „dotare”: **umorul**. Se tem de el fiindcă ridicoulul ucide, și mai ales pentru că vine de o altăumanitate, neinținerită de pofta de putere. Si anoi, vorba lui Jerome K. Jerome: „Nu poti în același timp să te umfle risul și să vrzi să uciți”.

S-a spus recent, că ar fi bine să stăm ce hram portă fiecare, la ce sfint, ce valoare și ce cultoare se inchină. S-a cerut chiar, ca la bridge: „Declarați-vă cultoarea!”. Să nu în mod nejustificat. Fiindcă, dacă s-a ieșit în stradă din spaimă anumitor oricare identități — trină olănuita facere complice, la crima în masă, a omului întreg popor — atunci tocmai clara identitate a faptelor și vorbei este necesară scum. Culorile au fost dintotdeauna simbolice și personante, au fost semne. În opinie, rotirea rapidă a culorilor duce la efectul de lumină albă. În politice însă, repede „lavărirea”, rotirea a cadrelor, pardos a culorilor, doare la lumină neagră, produce și se produce la adâncostul înținderii (propice camelenilor, cîrtitelor și sohbatelor). Să rămînem sau să alegem fiecare o cultură, chiar și o națională, care nu exprimă doar și convenabilitate, dar care? Fiindcă cele de mai sus, se trăbă în primul rînd una care să fie usor de distins și care să nu albă semnifică „trecute” impovărată.

Surîsul de protest

• Zăriții și portocalii • O revistă americană a opozitiei est-europene • Teatrul de stradă și revendicare politică • Măștile și anunțarea culorii • Improvizarea zîmbitoare versus violența organizată

De exemplu, portocalini.

Pentru că se vede de departe și decoupoază volumul obiectelor chiar în semidiscretație și de la mare distanță, el a fost ales prin consens internațional drept culoarea utilajelor de construcție și agabaritică.

Silfide portocalii, „Smurfi” albaștri și-un balaur

(Happening-uri de stradă la Wrocław, prin amabilitatea Alternativei Oranj)

• Pentru realizarea mozaicului Alternativei Oranj, politia este un element; tot atât de important ca și „silfidele”. Fără politie, improvizatiile devin triste și plăcicoase. Participarea forțelor de ordine e prevăzută dinaintea în scenariu. Treaba silfidelor era să-i facă pe polițiști să intre în joc, să joace jocul, rapid și inteligent. Aprișape intotdeauna cheiașa și dat rezultate.

„Un polițist solitar e deje și operă de artă” stă scris într-unul din manifestele Majorului Gindjii-vă ce efect, cind apar deodată cîteva sute!

Înca de la început, ne-a fost clar că happening-urile vor provoca venirea poliției și ne așteptă o călătorie spre cea mai apropiată cîrcă de militie. În poftă, și tot ceea ce facem, ne era frică. Fiindcă nimici nu poate să te o să se întâpte la cîrcă. Nu mereu lucru, cum s-a dovedit mai tîrziu. Să asta a fost important, fiindcă ne-a permis să planificăm în continuare includerea în joc a poliției.

Înă ce declară, de exemplu, portătorul de cuvînt al Ministerului de Interni, ziarului oficial Sprawy i Ludzie: „...Tineri ZOMO (un fel de USLA: n. trăd.) începeau să zimbească, în timp ce stăneau în cordoană pe care îl formaseră. La un moment dat s-au îndreptat spre multime, bătînd din palme și scandând „Smurfi sinteti voi! Smurfi sinteti voi!” (Uniformele albastre îi fac pe polițiști să se înțepă cu niște smurfi). Astfel, ei li fusau în rîs chiar pe cei ce începuseră să facă gaz pe seamă lor. Mi-am dat seama că în această chestiune — ca și în multe altele — trebuie să ne străduim să ajungem la un anumit nivel de normalitate socială, liber de agresivitate, de amărăciune și fanaticism; o normalitate în care emotiile să nu întuncece adevarata semnificație a evenimentelor.”

• Nu-l cunosc pe Majoru. De fapt nu-i stiu pe niciunul din cel care se află mereu în fruntea aliajelor. Cu toate asta încerc să nu lipesc de la niciunul din happening-urile Alternativei Oranj. Pentru că atunci și școala, și clasa în care nu mai mi-e freșă de polițiști și de băstoanele lor de cauciuc. Vin ca să mă conving pe mine însuși că politia nu e obligatorie și în fiecare zi cova depînând și murdar. Vin ca să dovedesc tuturor — și poate nu reușesc să mă conving decît pe mine — că măcar odată la cîteva luni (și pentru cîteva ore) nu putem simți ca orice persoană de DINCOLO din lumea obișnuită și normală. Vin ca să rid, ca să mă joc, ca să fac cova și eu. Am nevoie de asta, pentru propriul meu echilibru mental. Nu pot fi, mereu și mereu, îngrigorat..., că nu-am destulă lăptă pentru copii, că prețutindeni, unde-ți cade privirea, cova se termină, cova tocmai nu mai e, cova boala. Un happening și cova tot la două luni, îată o adevarată alternativă oranj la realitatea ce ne înconjoară. Să asta nu pentru că m-ar recăde în minti cova anume. În majoritatea timpului nu mai am nici bruma de energie ca să „arâsc” cova anume...

• Nu ștăiu lumea să fie de glumă... Intr-o zi silfidele au ieșit în stradă cu lozincă: „Cerem reabilitarea lui

Leon Trotsky — Intemeitorul Armatei Roșii. Seară se transmitea la Europa Liberă: „Demonstrații trockiste la Wrocław!”

„Îți dai seama că iar rămîneam de cărău?” — îmi zicea un prieten, cu care sătăteam de vorbă despre vîltoare. „În vom fi coada cozi, în cursă ce să-șteană, pentru a avea toate cele: apartament, aluăbă, mașină. Iar ne fraieresc și ne întrec ăștia... Aglia care ne-șu orindut, care să-șu adoptat perfect sistemul, și care pot să se prefăcă că... se uită în altă parte atunci cind cineva este bătut”.

J-am răspuns că nu-are dreptate, că nu rămîn de cărău, simplamente fiindcă nu vreau să participe la întrecerea asta! Si totuși, e greu de spus, dacă rămînind în Polonia, nu rămîn și „de cărău” în propria mea viață. Nu sănătău că nu cunușteam toate asa ultima sănătă ce mi-a dat. Aceasta e frica pe care mi-o inspiră fierare îleră din cuvîntul DINCOLO, cind e folosit pentru a desemna Occidentul. Să rămîn aici... e oare un act de curaj sau unul de lașitate? Va veni o vreme cind voi regreta? Iar dacă mă hotărăsc să rămîn — atunci ce? Să trăiesc cu capul la cutie, pentru rămîn, pentru familiile, tinindu-mi gura în timp ce altii suferă? De ce să nu aruncă piatra pe care o am în mină?

Toste asta sunt întrebările de care, în Polonia, nu poti fugi. Iar ele nu pot fi lăsate fără răspuns. Poi sănătă de ele, doar pentru o scurtă vreme, happening-urile Alternativei Oranj sunt asemenea momentelor de respiro. Chiar dacă, și ele, sunt pline de aceeași întrebări.

• A fost odată ca niciodată, la o demonstrație de Ziua Internațională a Copilului, Lumen sună: „Jaruzelski, smok wawelski! „Smok”-ul și balaurul din basmele populare, care scoate flăcări pe nări și înghițe copii de vîl, pînă cind îl taie capul un foarte iște ușoară de cizmar! La o săptămînă după manifestație, în cadrul celei de la VII-a Plenare a Comitetului Central al Partidului, „balaurul” însuși ținea o cuvîntare televizată în direct. „Am auzit — zise el — că azi-numita Alternativei Oranj a făcut o demonstrație la care s-a scandat Jaruzelski smok wawelski. El bine, tinind cont de faptul că Sfîntul Gheorghe a fost discreditat de istorici în calitatea lui de omorîtor de balauri, poate că este un lucru bun acela de a mai avea un balaur, chiar dacă nu-i un foarte reusit”.

Zărilele de a doua zi au reprobat textul cuvîntării, omitind însă pasajul de mai sus.

• În ziua de 1 iunie 1989 a avut loc primul happening, care nu-a mai fost întrerupt de poliție... Majorul se plingea: „Cineva încearcă să ne saboteze miscarea! Cine pot fi acesti spărgători de grevă? Poliția! Venindă astăzi refuză să ne mai aresteze. Dispăr de pe străzi, și cind se întorce... ne imbrățissează. E clar că vin vremuri grele! Cu ce vom înlocui harnicile lor eforturi, care dădeau sare și piercă actuaților noastre?

Iar în Polonia, este culoarea uneia din cele mai originale și mai nemanipulate mișcări de protest antideritațial și de onoare prin suris, i.e. democratică. De mai mulți ani, acțiunile Alternativei Oranj deranjează tabloul politic, fiindcă și asta e o revoluție, să prevîlă violență cu o glumă. Demonstrările de stradă ale portocalilor au imbrăcat de la început forma unor happeninguri în masă, un fel de teatru politic de urgență.

Inițiat, deghizările și măștile aveau drept scop să facă imposibilă fotografarea și urmărea de către forțele repressive. La fel, ieșirea pe stradă folosea albiul carnavașalui, prilej de liberă manifestare, dezvoltat mai apoi prin valorificarea permanentă a însemnului potential politic și afectiv al riscului de la sărbătoare neoficiale. Încercările provocatorilor și manipulatorilor, de a transforma pe manifestanți în masse oribile și violente, nu au putut da nici un rezultat în atmosfera de sărbătoare vesel-amară a acestor lunițători. „Oranjii” au foarte mult has. Începutul mișcării lor se pierde în beznele opresiunii (trecute), iar slăbitul și poate altul decît sechii de militie (a vîltoarelor). El îl mai zice și el, „Elful”, ca și „silfur”, erau în credințele populație nord-europeană, personaje de ordin mitic ce se amestecau în anumite zile și locuri. În treburile oamenilor și ale zelilor, ca și zinete și zburării noastre, făceau și bine și râu, pedeapsa ne cei ce fac în legătură cu omul uman și răbdătorii ne ei cuminti. Flințe aeriene, gracile, tinere și frumoase, ele se amestecau în slăiul celor mascați, ce colțează străzile de sărbători. Conducătorul aliajelor de „elii” revoluționari își zice Majoru (fiindcă e devenit de cînd înainte al studenților). Cu trupele de romeschi și revoluționari urbană, ZOMO (un fel de USLA de-a noastră), elii — cu le-aș zice, traducind mai pe românesc „silfidele” — se poartă în blindate, desarmante, încăpătări și le zice „smurfi”, în înțîltă nu cresc tare, lucru de care săd seama orice și văzut la bulgari desenate animatice cu mici omuleți albastri. De la violență la inteligență, de la „portocala mecanică” (clockwork orange) la „mechanica portocalie” (Orange Alternative), e un drum lung pe care tinerii Europei de est au și pornit. Surzători și nu prea veseli, veniți cu ei?

PAUL P. DROGEANU

Note: Textul ne-a fost încredințat în februarie. Evenimentele nu îl au stîrtit mesajul. Dimpotrivă, Drept pentru care îl publicăm acum. (Red.).

Acum, înțîlji de prezența acestor domni în albastru, zintem în mare incursătură”.

• O modalitate de a deveni liber este aceea de a emigră. Dacă mă imbrăc, în orice altă țară, ca un „portocaliu”, nimici nu-o să mă bață, nimici nu-o să mă închidă. Numai că, la pofta acestor libertăți, voi rămîne tot un cetățean de minus a două. De-ală și rămîn aici.

Chiar dacă, după absolvire, o să devin un profesor înstărit, iar mintea mea se va pictifica înecet-încet. Însă, astă vreme cit m-am docia să rămîn, refuz să fiu un cetățean de minus a două, ale cărui păreri sunt gata făcute de către alțineva. Vreau să am direcțurile unei persoane libere. Ceea ce presupune și dreptul de a cobori în stradă și de a spune: „Impăratul e gol!” ori „Regelui Midas are urechi de măgar!” Și, mai ales, de a spune eu voce tare!

• De ce-a pierdut Majoru alegerile prezidențiale? El bine, una peste alta, fiindcă Solidaritatea trebuia să cîştige aceste alegeri, primele care au avut vînăton din toată istoria Blocului Sovietic. Si pe urmă, a existat și problema de vîrstă. Cele mai multe din vocile pro-

33-27

Majoru nu împlinise înălă optăprezece ani.

Ce spunea și Waldemar Fydrych, Majoru: „Vă rog să tineti seama de faptul că procedura prea complicată de vot a răpăsit poporul. Mai era și bancații acela ce a circulat — și cu care nu sunt întru totul de acord — cum că dacă punea chiar și un cal pe lista Solidarii să tot cîștige un fotoliu de senator. În orice caz, eu nu cred că am pierdut la aceste alegeri. M-a bucurat posibilitatea de a da publicitată un program mai radical decît cel al Solidarii, în care am cerut desființarea armatei și folosirea banilor rezultați la construcția de locuințe. Am cerut tăierea fondurilor Ministerului de Interni și transferarea lor către asigurările sociale. Succesul nu se poate măsura doar în termeni politici, fiindcă mai sunt și alte valori, importante și ele. (Dle Tygodnik Solidarnosc, 14 iulie 1989).

Traducere și adaptare
PAUL P. DROGEANU

Să ne concentrăm asupra adâncurilor

societății“

• ALEXANDR ZINOVIEV

In dimineața zilei de 9 mai 1990, Alexandr Zinoviev a avut amabilitatea să mă primească în locuința sa din München. Am avut o foarte lungă conversație, pe care am înregistrat-o în mare parte pe bandă magnetică. Din materialul care va fi dat publicitații, apare acum ultima cincime, legată mai evident de evoluțiile recente din România. Intr-un număr viitor, cind ne vom putea concentra cu toții mai bine asupra viitorului, se va putea citi restul discuției. Mulțumesc domnișoarei Alina Florea, care a transcris de pe bandă conversația (desfășurată în engleză). Mulțumesc domnului Leonida Pop, care a făcut cu putință intilnirea cu ilustrul interlocutor. Și, desigur, mulțumesc soților Zinoviev — dincolo de orice barieră lingvistică — fericii părinți a unei fetițe care împlinea în acea zi două săptămâni.

SORIN ANTOHI

ÎN EXCLUSIVITATE

Alexandr Zinoviev : Și acum să putea adăuga ceva despre situația de astăzi.

Sorin Antohi : Foarte bine. De pildă, nu să vă referiți la alegeri ? Ele sunt considerate — nu numai în România, ci în cele mai multe țări est-europene — un moment apocaliptic, în care totul se stabilește în eternitate, un fel de Judecăță de Apoi : fiecare se simte martorul și actorul unui kairos al secolului. Credeti că alegerile sunt chiar atât de hotărâtoare ? Nu sunt ele cumva doar un element al continuității caror sublinind istoria est-europeană și în aceste clipe de aparentă ruptură ?

A.Z. : Avem de-a face cu o idee occidentală, care vine de la ideologia occidentală : importanța acordată alegerilor este exagerată ! Din acest punct de vedere, situația din România este similară cu cea din Rusia. Pe de o parte, putem observa o mișcare puternică împotriva comunismului, pe de altă parte, sistemul comunist rămîne. Și vrei să stii în ce constă exagerarea occidentală ? Vă rog, nu gânditi că și cum conducerii statelor apusene ar fi îngeri care vor să-i facă fericiți pe oamenii din țările noastre. Astăzi e o mare minciună. El vor să destabilizeze și să distrugă țările noastre, să le transforme în colonii și să le exploateze. Este evident. Nu înțeleg de ce lucru acesta este ignorat. Insist asupra independenței. Bineînțeleas, alegerile pot schimba situația, dar nu sistemul social, nu modelul de viață ; ele pot micșora confuzia din țără și destabiliza-l. Mediile de informare occidentale vor considera alegerile un moment grandios în istoria României. Dar totul depinde de specificul lumii est-europene. Popoarele noastre nu sunt omogene : există generali, miniștri, profesori și doctori, avocați și episcopi. Interesele lor sunt diferite. Totul depinde însă de tinta noastră :

tră : dacă vrei să distrugi comunismul, participă la alegeri și votăzi candidatul anti-comunist ; dacă vrei să ai în continuare comunism, votăzi în consecință. Dar există și o altă linie de dezvoltare : să găsim propria noastră cale. Atunci, atitudinea noastră față de aceste alegeri va fi diferită : nu suntem nici pentru comunism, nu suntem nici împotriva comunismului ; nu suntem nici pentru acest partid, nici împotriva lui. Dacă eram în Rusia, sau în România, și dacă lumea parte la această mișcare, să fi insistat să ignorăm campania electorală. Să o ignorăm, nu să participăm la ea. E poziția mea și cred că o astfel de poziție personală poate fi bună pentru societatea civilă : să nu participăm la sistemul puterii, să nu participăm la demonstrații politice și alte asemenea manifestări. Să ne concentrăm asupra adâncurilor societății, asemenea primilor creștini. Dacă te rezumi la mișcarea politică, obții imediat rezultatul — milioane sau poimile : puții o hirtie în urnă și la radio se anunță peste puțin timp că a câștigat partidul cutare. Evident, rezultatul este foarte superficial și poate fi distrus în cîteva minute. În cîteva zile. Dacă vrei să adâncostă și să consolidezi rezultatul momentului, trebuie să te gîndești la viitor. Primi creștini nu au sperat să culeagă rondele imediat, ci după generații și secole. Aceasta este idealul meu de mișcare istorică : nu o mișcare politică — chiar lipsită de programe dogmatice — ci o mișcare în adâncurile societății, în zonele cele mai stabilite. Un mod de viață.

S.A. : Agaș, o cotitură dinspre politică inspirată ? Sau și mai adânc...

A.Z. : Da, nu numai etică. Nu e inventia mea, acest curent există deja în realitate. Există mulți oameni cu vederi proprii asupra literaturii, politicii, muzicii ; cu propriile lor reguli de comportament. Sistemele lor ideologice, conduita lor diferă de cele oficiale, astfel încât, de exemplu, în mai toate instituțiile și domeniile, oamenii evită cariera, să simtă satisfacții cu propriul stil de viață. Acum, toți oamenii politici activi distrag atenția majoritatii inspirate o direcție greșită, pe care eu nu o accept. Pe scurt, modul

politic de a gîndi și de a trăi nu e în stare să schimbe esența vieții noastre. El poate produce doar iluzii, iluzii imense. Din păcate, urmare a unei singure : deziluzia. Și, din nou, o stare de disperare va apărea.

S.A. : Există o cale de a educa sălările de sprijit ? Pot fi invățați oamenii să gîndescă în termenii „esenței vieții noastre” ?

A.Z. : Da, da. Cred că se pot scrie unumite cărti, pot fi distribuite, se pot organiza conferințe, conversații, întâlniri. Avem multe modele în trecut, cum ar fi Iisus. Astfel, societatea civilă poate fi reconstruită ca o societate independentă, înăuntru ansamblului societății și în același timp autonomă în raport cu aceea. Cea mai simplă societate de acest tip este ceea ce dă de poziția mea : o societate pentru un singur om. Duminoavastră puteți să mă înțelegeți : am început să dezvolt o atare ideologie cînd erau tanăr, iar astăzi era pe timpul lui Stalin. Era imposibil să formez și un grup de doi. Acum situația este diferită : acum este posibil să formezi un grup foarte mare, chiar mai multe, în diferite regiuni din țară. Ele pot fi independente, dar foarte active, însă nu într-o manieră politică. Un membru al unui asemenea grup poate merge în alt oraș ca să vorbească — căci din nou Faptele Apostolilor : ei vorbeau și scriau foarte mult, iar Biserica nu avea nici o organizare. Organizațiile politice pot fi distruse. Unitatea spirituală nu ! Cam aș gîndesc eu, dar nu vreau să spun că a inventat tot ce trebuie — e vorba de viitor. Suntem acum doar în începutul procesului, dar oamenii care ne trebuie apar — poate chiar vom vedea un nou Iisus, un om capabil să fondeze o nouă mare învățătură. Suntem la începutul unui nou ciclu al istoriei, la o răsucere. Într-o lume și într-o stare de confuzie, iar societatea de tip occidental nu e mai puțin periculoasă pentru omenire decât societatea comună. De noi depinde să inventăm o cale nouă, care să supraviețuască tuturor încercărilor. Dacă ai averi, casă, armă și așa mai departe, le poti pierde. Dacă însă ai ceva în minte și în inimă nimeni și nimic nu îl le poaste îua.

PIAȚA PROPUNERE DE CONCURS

Din Piața Universității, Bucureștiul a răspuns, prin sacrificiul copiilor săi, însineratului strigat de libertate al Timișoarei. Acum, în Piața Universității au venit sotii orașelor țării și deslucescă adevarul și să se asociază cu Timișoara și Bucureștiul în gîndul apărării valoșilor democrației. Tot de aici a pornit ideea dialogului tineretului — studenți, muncitori, tărani — cu autoritatea politică.

Piața Universității și-a câștigat dreptul de contestat de a fi unul din altarile Revoluției și de atunci marea Agoră a națiunii.

De aseas, un grup de arhitecți din Institutul de Arhitectură, Uniunea Arhitecților și grupul ART propun azi, 18 mai 1990, lansarea unui concurs național de idei adresat tuturor specialistilor arhitecților, inginerilor, specialiștilor în circulație, artiștilor plastici, tuturor românilor, cu

tema : Este posibilă o Piață a Universității ca agoră a democrației ?

O piață în care toti cei cu gînd curat, indiferent de opiniunea lor politică, să poată veni să se reuniescă, să cînte, să se bucură, să discute liber.

O piață care să devină nu numai Piața Revoluției Tineretului, nu numai o piață a consiliului trezor a națiunii, ci și o piață a RECONCILIERILOR.

Semnează arhitecții : Alexandru Bejdianu, Sandu Micleșcu — vicepreședintele și Mariana Cela, Florin Colpacci, Ion Mircea Enescu, Constantin Harlan, Stefan Lungu, Mihaiță Maxim — din Biroul Executiv al Uniunii Arhitecților ; Alexandru Sandu rector, Marius Smigelschi — decan, Corneliu Gheneașeu — secretar științific și un grup de arhitecți din Institutul de Arhitectură ; Vlad Barbu — președintele grupului ART.